ב"ה

גליון
דברי תורה

מאמר בעניני דיומא ופרשת השבוע

פרשת תולדות

טל של תחיה – המתגלה בנר חנוכה

חזרה ס"ג פרשת תולדות תשפ"ו

פנינים ופתגמים

שב"ק פרשת חיי שרה תשפ"ז

גליון ט' • פרשת תולדות • שנה כ"א

שנת תשפ"ז לפ"ק

יו"ל ע"י

מכון תולדות יהודה סטיטשיו

להוצאת ספרי כ"ק מרן רביע שליט"א

מהדורת שמואל אליעזר

פטרון הגליון
מהדורת שמואל אליעזר

לזכר נשמת ידידינו הרב החסיד
הר״ר **שמואל אליעזר** ב״ר **יחזקאל** ע״ה
נלב״ע ט״ו סיון תשפ״ד לפ״ק

וזוגתו האשה היקרה והחשובה
מרת **שרה** ב״ר **אליעזר** ע״ה
נפטרה י׳ כסליו תשע״ט לפ״ק

•

ולזכר נשמת הרב החסיד
הר״ר **שמואל קלמן** ב״ר **יעקב דוד** ע״ה
נלב״ע ביום שמח״ת תשס״ה לפ״ק

כל הזכויות שמורות
למכון תולדות יהודה סטיטשין
להוצאת ספרי כ״ק מרן רבינו שליט״א

Mailing Address:
1465 61st Street
Brooklyn NY 11219
Tel. 718.438.0032 #3
Fax: 718.228.7466
e-mail: toldosyehuda@thejnet.com

הרשמה:
לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע״י e-mail
ניתן לפנות למכון

מערכת השיעורים:
718.536.2347
אפסטעיט: 845.818.0048 | קנדה: 14387711003
ארה״ק: 0723323310 | אנגלי׳: 03301759024

פרשת תולדות

חזרה ס"ג פרשת תולדות תשפ"ז

טל של תחיה – המתגלה בנר חנוכה

בפרשתן עוסקים בענין הבכורה והברכות שנטל יעקב מעשו. והברכה הראשונה שבירך יצחק את יעקב היתה 'ויתן לך **האלקים מטל השמים ומשמני הארץ**' (כז, כח), והיא הברכה העיקרית, שהברכה הראשונה כוללת את כל שאר הברכות. ו'מטל השמים' הכוונה היא לטל של תחיה, שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים (זוה"ק ח"ב פג.). ויצחק רצה לברך את עשו, ולפי דעתו אכן בירך את עשו, ומשמע שהברכות היו תלויות בבכורה (ראה להלן כז, לו, וברש"י). ויש להבין אמאי קיבל יעקב הברכות רק באופן זה, ומדוע היו תלויות בבכורה, וגם יתבארו שאר עניני הפרשה.

א.

עשו שכפר בתחיית המתים הפסיד את ברכת טל של תחיה

הנה בעת שמכר עשו את הבכורה אמר 'הנה אנכי הולך למות' (כה, לב), ובזה כפר בתחיית המתים (ב"ב טז:), ואם כן לא היה שייך שיקבל ברכת טל של תחיה, שהוא ענין תחיית המתים, מאחר שהוא כופר בה. ומובן היטיב שאם לא היה רשע ולא היה כופר בתחיית המתים, היה ראוי יותר לקבל ברכה זו כיון שהוא היה הבכור, ועל כן רצה יצחק לברך את עשו, ורק כיון שכפר בתחיית המתים ומכר את הבכורה, לכן זכה יעקב לברכות.

הברכה ניתנה בדעתא דקוב"ה כי טל של תחיה הוא סוד - ויצחק בירך את מי שריחו כריח שדה אשר ברכו ה'

והטעם שחשב יצחק שמברך את עשו, ולא קיבל יעקב את הברכות להדיא, הוא משום שטל של תחיה הוא דבר סתום מן העין ובגדר סוד, והוא הסוד של תחיית המתים, ועל כן גם הברכה עליה היתה צריכה להיות בהיסח הדעת, שחשב שמברך את עשו ולמעשה בירך את יעקב, וכן מבואר

להדיא בזוה"ק (ח"א קלט.) שהקב"ה סיבב שיברך את יעקב 'בדעתא דקודשא בריך הוא'.

ויצחק עצמו היה מסופק אם הוא עשו או יעקב, וכמו שאמר (כז, כב) 'הקול קול יעקב והידים ידי עשו', אלא שהבין שצריך לברכו, וזה שאמר (כז, כז) 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'', שהכוונה בזה, שכיון שריחו כריח שדה אשר בירכו ה', לכן הוא מברכו, ונמצא שבירך את מי שריחו כריח שדה אשר ברכו ה'. ועשו היה איש שדה (כה, כז), והיה יכול לזכך את השדה שיהיה ריחו כריח שדה אשר ברכו ה', ואז היה הוא ראוי אל הברכות, אך עתה שיעקב זכה לזה, שפיר נטל הוא את הברכות.

שדה תפוחים שעליו נוטף הטל מעתיקא קדישא - ובמתן תורה נמשלו ישראל לתפוח

והטעם שהברכה תלויה בשדה הוא, שאמרו חז"ל (תענית כט:) שריח שדה אשר בירכו ה' הוא כריח שדה של תפוחים, ומבואר בזוה"ק (ח"ג רפח.) אשר טל זה של תחיה נטיף מעתיקא קדישא עד לחקל תפוחין קדישין, וכל חקל תפוחין נהירין מההוא טלא, ומהאי טעמא מי שזכה לשדה תפוחין הוא זוכה לטל של תחיה. ורמז לדבר תפו"ח בגימטריא ט"ל במילואו עם הכולל.

וכן חזינן במתן תורה, שהקדימו ישראל 'נעשה' ל'נשמע', ואמרו חז"ל (שבת פח.) שנמשלו בזה לתפוח, שפריו קודם לעליו, ואז פסקה זוהמתן (שם קמו.), וירד להם טל של תחיה, וכמו שאמרו (שם פח:) שבכל דיבור של הקב"ה יצאה נשמתן, והקב"ה הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, והוא טל התורה, וגם קיבלו אז שני כתרים כנגד 'נעשה' ו'נשמע', שכן שורש טל זה הוא מעתיקא קדישא שהוא הכתר.

> **קיצור:** עשו שכפר בתחיית המתים לא היה שייך לברכת טל של תחיה, וכיון שהיא סוד ניתנה בהיסח הדעת, שיצחק חשב שמברך את עשו. ובירך את מי שריחו כריח שדה תפוחים, שעליו נוטף הטל מעתיקא, ותפו"ח גימ' ט"ל במילואו, וכן במתן תורה נמשלו ישראל לתפוח.

ב.

טלא דבדולחא נמשך מחכמה סתימאה - החכמה שברצון שאינה נחלקת לנתיבות

ואכתי עלינו לבאר אמאי תלוי זה בבכורה, ומהו הענין שטל זה יורד לחקל תפוחין קדישין. הנה טל זה נקרא 'טלא דבדולחא' (זוה"ק ח"ג קכח:), ופירושו טל שבא מן החכמה, ויש דרגות רבות בחכמה, וחכמה זו נקראת

חכמה סתימאה (שם רפח.), והיא החכמה של אריך אנפין, והיינו החכמה שברצון, כי אריך הוא פרצוף הכתר שהוא הרצון, ויש בכתר עצמו בחי׳ חכמה, והיא טלא דבדולחא, טלא דמוחא סתימאה. ונקרא מוחא סתימאה משום שאינו כחכמה של אבא, שנקראת חכמה גרידא, כי בחכמה של אבא יש ל״ב נתיבות החכמה, ועי״ז יש בה השגה, ואילו חכמה זו היא סתימאה, ואינה נחלקת לנתיבות, ועל כן אינה מושגת כלל, ומשם יורד טל של תחיית המתים.

פרה אדומה חוקה ששורשה במוחא סתימאה - מטהרת מטומאת מת ומכפרת על חטא העגל

ומהאי טעמא נקראת מצות פרה אדומה חוקה, כדכתיב (במדבר יט, ב) ׳זאת חקת התורה׳, ואי אפשר להבין טעמה, כי פרה אדומה היא הארה מתחיית המתים, ששורשה במוחא סתימאה, ועל כן מטהרת מטומאת מת. והיא גם מכפרת על חטא העגל (רש״י שם כב), כי בשעת מתן תורה זכו לטל של תחיה ופסקה זוהמתן, ואחר חטא העגל חזרה הזוהמא, ופרה אדומה מכפרת על חטא העגל, ובד בבד מכפרת ג״כ על גזירת המיתה שנגזרה בחטא אדם הראשון. והיינו משום שיש בה מן הטל של תחיה, ונאמרה בפרשת ׳חקת׳ שהיא נוטריקון ח׳קל ת׳פוחין ק׳דישין, וכן היא הסדרה הל״ט שבתורה, ומורה על טל של תחיה שיורד לחקל תפוחין קדישין.

שמן טהור - חכמה סתימאה שורש כל הטהרה

ושמן מורה על חכמה (מנחות פה:), ועל כן יש ענין של שמן טהור, שעל זה היה כל נס חנוכה, והוא ענין חכמה סתימאה שהטל שיורד ממנה מטהר מטומאת מת, וטומאת מת היא אבי אבות הטומאה, והיא שורש כל הטומאות, והחכמה סתימאה שמטהרת טומאת מת היא השורש של כל הטהרה. ולכן נקרא ׳שמן טהור׳.

קיצור: טל של תחיה נמשך מחכמה סתימאה, החכמה שברצון שאינה מושגת, ולכן פרה אדומה היא חוקה ומטהרת מטומאת מת, ונאמרה בפרשת חקת, הסדרה הט״ל, וחכמה זו היא שורש הטהרה ונקראת שמן טהור.

ג.

קוסטא דחיותא שבעצם הלוז היא רושם כשמן - שמ"ן במילוי עולה רוש"ם ועלמו"ת

ותחיית המתים תהיה מכח קוסטא דחיותא שנשאר גם אחר שמת האדם (עץ חיים שי"ח פ"א), וקוסטא זו היא בעצם הלוז, שעל ידו יקום לתחיה (ויק"ר יח, א), והוא רושם שנשאר מן החיים, וכמו שמן שמשאיר רושם במקום שהיה, ואכן שמ"ן במילוי עולה רוש"ם, ועל זה נאמר (שה"ש א, ג) 'שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך', 'שמן תורק' היינו שמן במילואו שמתגלה המילוי הגנוז באותיות. ועי"ז 'עלמות אהבוך', ואמרו חז"ל (ע"ז לה:) 'על מות', שאפילו מלאך המות אוהב אותו, כי אין למלאך המות שליטה שם, ועלמו"ת ג"כ בגימטריא שמ"ן במילואו, שהוא בגימטריא רוש"ם.

ו'השמן' אתוון נשמ"ה, שהנשמה היא כמו שמן, והיא החכמה שבנפש האלקית, שהיא שורש הנפש האלקית, שהרי שמן הוא חכמה, וכשהיא מסתלקת נשאר רושם, כשם שכל דבר שבקדושה משאיר רושם, והיא הקוסטא דחיותא שנשאר באדם שלא מת, ומן הרושם הזה נבנה האדם בתחיית המתים.

ויצק שמן על ראשה במקום לוז - ולבן הארמי בחי' עצם הלוז

והיינו מה שנאמר (בראשית כח, יח) 'ויצק שמן על ראשה', 'ואולם לוז שם העיר לראשונה', כי לוז מורה על הקוסטא דחיותא שממנו תהיה תחיית המתים, ולכן יצק עליה שמן שמותיר רושם. וזה סוד דברי רש"י (כח, י) 'יציאת צדיק מן המקום עושה רושם', שכאשר הנשמה יוצאת מן הגוף, נשאר רושם במקום שהיה שם קודם, ומן הרשימה הזו תהיה תחיית המתים. ואז הלך יעקב לבית לבן, שכתוב בזוה"ק (ח"א קלז.) אשר לבן הארמי וכן בתואל הארמי הם בחי' עצם הלוז, שהוא ארמי משום שמרמה בני אדם שכאילו הוא מת אבל בפנימיות הוא חי. והיינו שחי חיות נסתרת, כי החיות שלו היא מהחכמה סתימאה, שממנה תחיית המתים. ולב"ן עולה בגימטריא ט"ל עם לו"ז, והוא הטל מחכמה סתימאה שיורד אל הלוז.

שמן מסוגל לברכה כי הוא שמא קדישא - ופרה אדומה ונר חנוכה מקושרים בש"ם

ושמן מסוגל לברכה, כדכתיב (תהלים קלג, ב-ג) 'כשמן הטוב על הראש וגו' כי שם צוה ה' את הברכה'. והיינו שעל מעט שמן וכעין שיריים ורושם,

חלה הברכה שיתרבה לאין שיעור, וכמו שמבואר בזוה"ק (ח"ב פז:) על מה שאמרה האשה לאלישע (מלכים-ב ד, ב) 'אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן', 'אמר ודאי הא ברכתא שלימתא בהאי, דכתיב (קהלת ז, א) טוב שם משמן טוב, דשמא קדישא משמן נפקא'. וזאת משום ששמן הוא שמא קדישא, ולכן חלה עליו ברכה, כדכתיב (שמות כ, כא) 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך'.

וכן תחיית המתים נעשית מקוסטא מועטת של חיות, שמתרבית ונבנה ממנה כל הגוף, ובדרך רמז מתקשרים בזה חנוכה ופרה אדומה, ששניהם שורשם מחכמה סתימאה שהוא ענין שמן טהור, אשר שייך לשם ה', כי פר"ה אדומ"ה עולה בגימטריא אחד יותר מש"ם, ואילו נ"ר חנוכ"ה עולה אחד פחות מש"ם, ושני אלו מקושרים אהדדי.

פך השמן של חנוכה שיירי הנבואה - והיה שארית יעקב כטל

ובחנוכה טמאו היוונים את כל השמנים שבהיכל, ונשאר רק מעט שמן טהור, והוא שיריים ורושם מן השמן הטהור, וכמו קוסטא דחיותא שנשארת לאחר המיתה בעצם הלוז. ופך השמן שנשאר היה שיריים מהנבואה שהיתה בבית ראשון, שהרי בבית שני כבר לא היתה נבואה (יומא כא:), אך היה כעין שיריים של הנבואה, והוא האור הגנוז שגנוז לדורות, שאף כשנסתלקה הנבואה נשאר רושם, ומזה נעשה הנס, כמו שיסד הפייטן 'ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים'.

וזהו דכתיב (מיכה ה, ו) 'והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה'', ששארית יעקב היא הקוסטא דחיותא שנשארת, ולפיכך תהיה 'כטל'. וט"ל הוא עשירית ממספר שמ"ן, והוא הרושם שנשאר, כי עשירית היא בחי' מלכות, שנקודה שלה נשארת תמיד, ולפעמים נקראת הנקודה כתר ולפעמים מלכות (שעה"כ עמידה ו), אך הוא בחי' הרושם, וזוהי השארית שנשארת תמיד.

קיצור: תחיית המתים תהיה מקוסטא דחיותא שבעצם הלוז, רושם מן החיים כמו שמן, ושמ"ן במילוי עולה רוש"ם ועלמו"ת, שאין למלאך המות שליטה שם. ולכן יצק יעקב שמן על האבן בלוז, ויציאת צדיק עושה רושם, ולבן הארמי הוא בחי' עצם הלוז, ולב"ן גימ' ט"ל ולו"ז. ושמן מסוגל לברכה על דבר מועט כי הוא שמא קדישא, ופרה אדומה ונר חנוכה מקושרים בש"ם. ופך השמן של חנוכה הוא שיירי הנבואה והאור הגנוז, והיה שארית יעקב כטל, וט"ל עשירית משמ"ן, נקודת המלכות שנשארת.

ד.

חכמה סתימאה היא הספירה השניה שבאריך - ומקבלת מן הגולגלתא

והענין בכל זה, כי חכמה סתימאה היא החכמה שבכתר, שלפרצוף הכתר שהוא אריך יש גולגלתא, שהיא הכתר שלו, ואחר כך יש לו חכמה סתימאה, שהיא הספירה השניה. והיינו שבפרצוף הכתר, הכתר שבאריך הוא חלק מאריך עצמו, ואינו ממקום אחר, ועל כן הוא הספירה הראשונה, והשניה היא החכמה, [ששורשה בפרצוף החכמה הכללית שהוא אבא, בסוד ההתכללות]. ואילו הבינה שבאריך אינה נחשבת כמוח, והיא ירדה לגרון. וכמו שבדרך כלל יש יחוד חכמה ובינה, נעשה כאן יחוד גולגלתא ומוחא סתימאה, שמוחא סתימאה הוא כמו נוקבא והוא מקבל מן הגולגלתא.

פנימיות החכמה היא תורה וחיצוניותה חכמה - יו"ד של אדנ"י והיו"ד העליונה הדבוקה בקוצה

ולחכמה עצמה יש פנימיות וחיצוניות, ופנימיות החכמה נקראת תורה, וחיצוניותה נקראת רק חכמה, שתורה אינה חכמה גרידא, וכמו שאמרו (איכ"ר ב, יג) 'חכמה בגוים תאמין, תורה בגוים אל תאמין', שאין תורה בגוים, אך חכמה יש להם, כי הם יכולים לינוק רק מחיצוניות החכמה. והיא החכמה שבה ברא הקב"ה את העולם, וירדה עד המלכות, היינו אל היו"ד של שם אדנ"י, וכידוע (עץ חיים ש"א ענף ה) שאות י' מורה על חכמה, והיו"ד של שם אדנ"י היא חכמת המלכות (זוה"ק ח"ב רלה:), והיא החכמה של הבריאה, ואילו היו"ד העליונה היא חכמה עילאה, וחכמה זו דבוקה בקוצו של יו"ד שהוא הכתר (עץ חיים שם), והם כמו מדה אחת, כתר וחכמה, קוצו של יו"ד עם היו"ד.

נגלה דתורה הוא חיצוניות לגבי הפנימיות - תורה של ימות החול המתלבשת בשכל הטבעי

ולפיכך חיצוניות החכמה יכולה להתפשט לכמה מיני חכמות שבעולם, וגם חלק הנגלה שבתורה נקרא במובן מסוים חיצוניות, שאף שהיא תורה וכולה פנימיות, אך היא יותר חיצוניות מפנימיות התורה, ויש בה יותר יניקה לחיצונים, והיא התורה של ימות החול, שנחשבת כשלא לשמה, שבתורה זו יכול להיות זכה ויכול להיות לא זכה (יומא עב:), ועלולה יותר שתהא נלמדת באופן של לא זכה, משום שיורדת אל השכל הטבעי, שהגם שהיא תורה, אך מבארת את התורה בלבוש של השכל הטבעי, והשכל הטבעי הוא חיצוניות החכמה.

בחיצוניות החכמה הבינה עיקר - ומן הבינה נשתלשל הטבע וחכמת יון

ובזה יש יתרון לבינה על החכמה, כי אף שבמובן מסוים היא נעלית מבינה, כיון שהיא החכמה, והיא קובעת הלכות השכל, כגון מה שאחד ועוד אחד הם שנים, מכל מקום חכמה זו אינה מושגת, כיון שלא יודעים מדוע הם שנים, אך בחי' הבינה שבה מושגת, שאע"פ שאין מבינים מדוע הוא כך, אך מבינים שכך צריך להיות, שאחד ועוד אחד צריכים להיות שנים, ורק אין יודעים מדוע. ולפיכך בחיצוניות החכמה הבינה היא העיקר. והרי זה כמו שבסט"א הנקבה היא תמיד העיקר, והיינו שהם מחשיבים את בינה המבארת את החכמה, ואותה הם מבקשים תמיד, כי הבינה היא יותר חיצוניות מן החכמה, ועל כן אותה מבקשים, והיא העיקר אצלם.

והבינה היא דינים, 'דמינה דינין מתערין' (זוה"ק ח"ג סה.), והיא שורש הדינים, ואחר השתלשלות נעשה מהם הטבע של העולם, באופן שמסתיר על האלקות, ועד כדי כך שנעשה מן הבינה חכמת יון, שהיא החכמה של ימות החול שבה ברא הקב"ה את העולם, שבריאת העולם היא כעין מלאכה, ומזה יש יניקה ליוונים.

> **קיצור:** חכמה סתימאה היא הספירה השניה שבאריך, ומקבלת מן הגולגלתא כנוקבא. ופנימיות החכמה היא תורה, וחיצוניותה, חכמת הבריאה שירדה עד יו"ד של אדנ"י, היא חכמה שממנה יונקים האומות. וגם נגלה דתורה הוא חיצוניות לגבי הפנימיות, ומתלבש בשכל הטבעי. ובחיצוניות החכמה הבינה עיקר, והבינה היא דינים, וממנה נשתלשל הטבע המסתיר עד חכמת יון.

ה.

טמאו כל השמנים שבהיכל - בבית המקדש ניכר בצירוף האותיות שהחכמה באה מן הכתר

וזהו מה שטימאו היוונים 'כל השמנים שבהיכל' (שבת כא:). כי ההיכל הוא בית המקדש, שהיתה כדוגמת כל הבריאה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות נה.) 'יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ'. והאותיות הן בחי' חכמה שהיא היש הראשון, והן צמצומים של הכתר, ולכן לא מבינים את האותיות, ורק כשנעשות מהן תיבות מבינים אותן, והיינו שהאותיות עצמן הן פנימיות החכמה, ששם מכירים שמקורן מהכתר, וזה היה בבית המקדש.

וגם כל הלכות הטבע שורשן בחכמה פנימית זו, שהרי ׳אסתכל באורייתא וברא עלמא׳ (זוה״ק ח״ב קסא.), אך זה ניכר רק כשהטבע הוא במדרגה של תורה ופנימיות החכמה, ובבית המקדש שהיתה דוגמא לעולם, היה זה ניכר, וזהו ענין שיודע לצרף את האותיות, שבית המקדש נבנתה באופן של הכרה בפנימיות החכמה שמקושרת עם החכמה.

טומאה היא ניתוק מן השורש - והחכמות החיצוניות ניתקו את החכמה מן הכתר

וחכמה פנימית זו כולה טהורה, ואין בה אחיזה לחיצונים. כי ענין הטומאה הוא ניתוק מן השורש, וכמו שביאת השמש לעת ערב נקראת בגמ׳ (ברכות ב.) ׳טהר יומא׳, משום שהשמש חוזרת אל מקורה, וטומאה היא כמו אילן שנקצץ משורשו שמאבד את חיותו, ולכן טהרה מטומאה נעשית ע״י תחיית המתים. וההבדל בין חכמת התורה לחכמות החיצוניות הוא, שחכמי החכמות החיצוניות סבורים שחכמה היא הראשונה, ובה מתחיל הכל, ומה שאחד ועוד אחד הם שנים, הוא הכרח בבריאה, ונמצא שהפרידו את החכמה מן הכתר שהוא שורשה, ואילו לפי החכמה הפנימית יודעים שאחד ועוד אחד אינם שנים מחמת הכרח, אלא משום שהקב״ה רוצה שיהיו שנים.

ומכל מקום אין הטומאה בגדר עבירה, משום שהעולם עדיין אינו טהור, ולא נתקן עדיין הטבע, ועל כן עיקר חומרת הטהרה היא בבית המקדש, שכל דבר שהוא קודש צריך להיות טהור, כיון שמקושר עם החכמה הפנימית, והטהרה היא הכלי לקבל את הקודש, ואילו הטמא מטמא את הקודש.

היוונים רצו לבאר את התורה על פי הפילוסופיה

והיוונים נכנסו להיכל, היינו שנכנסו לחכמת התורה, ולחכמה הפנימית שבבית המקדש, וטמאו כל השמנים, דהיינו שרצו לעשות מכל בית המקדש בית של חול, כי רצו לבאר את כל התורה על פי הפילוסופיה, שכל התורה תהיה מובנת לשכל הטבעי, שעי״ז תהיה חכמה חיצונית, שהרי לדעתם החכמה היא ראשית הבריאה, והטבע מוכרח בעולם, וכדי לטהר את הטומאה היה צורך להארה מן המוחא סתימאה שהוא שורש תחיית המתים.

הנבואה והתפילה שורשן בכתר - ולכן נעשה הנס בשיירי הנבואה

וחכמה חיצונית זו רחוקה מאוד מן הנבואה, כיון שהיא כולה שכל, והנבואה במדה מסויימת נעלית גם מן החכמה הפנימית, משום ששורשה

בכתר, והיא כמו התפילה, שבתפילה אומרים 'יהי רצון מלפניך', דהיינו שמבקשים לעורר את הרצון העליון, שהוא הכתר, שרצון זה יכול לעשות גם נסים, ואינו משועבד להלכות החכמה, ולפיכך גם אם ע"פ החכמה נגזרה גזירה, מבקשים לעורר את הרצון העליון לבטל את הגזירה של החכמה, ובתפילה יש ענין של 'תפלה שגורה בפה' (ברכות לד:), שזהו כמו נבואה, כי תפילה מקושרת עם נבואה, ושורש שניהם בכתר. ולכן נעשה הנס במותר הקנקנים, שמורה על שיריים מהנבואה שנשארה מזמן בית ראשון כנ"ל.

קיצור: בבית המקדש היה ניכר בצירוף האותיות שהחכמה באה מן הכתר, וחכמה זו טהורה, כי טומאה היא ניתוק מן השורש, והחכמות החיצוניות ניתקו את החכמה מן הכתר כאילו אחד ועוד אחד שנים מחמת הכרח. והיוונים טמאו את השמנים שבהיכל, שרצו לבאר את התורה ע"פ הפילוסופיה. והנבואה והתפילה שורשן בכתר, ולכן נעשה הנס בשיירי הנבואה.

ו.
השפעת מוחא סתימאה נוזלת ע"י המזלות כמעין - פנימיות החכמה היא השגה וחוש

וההשפעות של מוחא סתימאה נמשכות ע"י שערות הדיקנא, ובעיקר ע"י ב' המזלות שיש בדיקנא, מזל עליון ומזל תחתון. והענין בזה שההשפעה ממוחא סתימאה אינה נמשכת באופן של התבוננות והבנה, אלא היא נוזלת ושופעת כמו מעין הנובע. כי פנימיות החכמה שניכר בה הכתר, איננה המושכלות הראשונות, וכגון מה שאחד ועוד אחד הם שנים, כי מושכלות אלו שייכות לחיצוניות החכמה, אך פנימיות החכמה היא השגה אלוקית, ואינה רק שכל כמו השכל הטבעי אלא כמו חוש, והיינו שהיא חוש עם שכל. וחלק מן ההשגה הוא שמשיג את הכתר, ולכן בהשגות האלקיות מושג מיד שהן באות מן הכתר.

והחכמה מאין תמצא - החכמה נובעת בבחי' יש מאין, וכך היה בבית המקדש

וכתיב 'והחכמה מאין תמצא' (איוב כח, יב), שהחכמה היא היש ונתהוותה מן האין שהוא הכתר, והתהוות היש מן האין הרי הוא בבת אחת ולא בהשתלשלות, ואין דבר זה מובן בשכל אלא בהשגה, והכי נמי הופעת החכמה היא באופן שניכר בה שבאה מן הכתר, ועל כן היא באופן של

מעין הנובע, וכאילו נפתח בפעם אחת מעין החכמה, והיא שופעת בבחי׳ יש מן האין ללא גבול.

וכך היה בבית המקדש שהיתה דומה לבריאה, שהיה ניכר בו שהקב״ה מחדש בכל רגע את הבריאה, שמלבד שנעשו התם נסים רבים (אבות פ״ה, מ״ה), שעל ידם מכירים בהתהוות היש מן האין בדרך שכל והתבוננות, עוד זאת היה בבית המקדש ששם נפתח מעין החכמה והיה נובע ללא הפסק. והיינו שכל אופן הופעת החכמה שם היתה באופן שניכר שבאה מן הכתר, דהיינו שהיא השגה.

הברכה היא התהוות יש מאין - ולכן חלה גם על דבר מועט

וזהו גם ענין הברכה, שכאשר מתרבה היש הרי הוא ג״כ התהוות יש מאין, שאע״פ שהברכה היא על היש, אך הרי הוא מתרבה יותר ממדת היש, ועל כרחך ששופעת בו השפעה מן האין, וברכה זו שורה על החכמה שניכר בה שהיא באה מן הכתר, שאע״פ שהחכמה עצמה היא יש, מכל מקום איננה רק כלבוש של יש, כיון שהיא מתהוה מן הכתר באופן של יש מאין, שהתהוות זו היא כמו מעין בלי סוף, ולכן שורה עליה הברכה.

ולפיכך השפעת מוחא סתימאה נמשכת גם על דבר מועט, שכיון שהיא נשפעת באופן של ברכה, אין הבדל בין רב למעט, ולכן מקוסטא דחיותא שנשאר באדם אחר מיתה נבנה כל הגוף בתחיית המתים, וגם על שיריים ורושם מן השמן תחול הברכה. וזהו גם מה שנתרבה השמן בחנוכה ודלקה יותר משיעורה, כיון שהיתה שופעת בה החכמה סתימאה.

> **קיצור:** השפעת מוחא סתימאה נוזלת ע״י המזלות כמעין, כי פנימיות החכמה היא השגה שבה ניכר הכתר, והחכמה מתהוה מן האין בבת אחת, וכך היה בבית המקדש. וגם הברכה היא יש מאין, ולכן חלה על דבר מועט, ושמן חנוכה נתרבה.

ז.

הבי״ת של בראשית מורה על ברכה - ראשית הנעלם הוא הכתר

וזהו ענין הבי״ת של ׳בראשית׳ שמורה על ברכה (ירושלמי חגיגה פ״ב ה״א), כי ׳בראשית׳ הכוונה על ראשית הנעלם שהוא הכתר, וכיון שהוא נעלם לכן על פי הנגלה מפרשים אותו על החכמה שנקראת ג״כ ראשית, וכמו שתירגם בתרגום ירושלמי ׳בראשית׳ צ ׳בחכמתא׳. וגם רש״י כתב ׳אין

המקרא הזה אומר אלא דרשני׳, משום שפירושו נעלם, ואין יודעים כוונתו, ומוכרח לדרשו, בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית, אך עיקרו קאי על ראשית הנעלם שהוא הכתר, שהוא המציא את החכמה, ולכן שורה בה הברכה שמרומזת באות ב׳ של בראשית.

באל״ף של אנכי נתאחדו שמים וארץ - ונתגלה שהטבע הוא תורה כמעין הנובע

אך ראשית זו היתה נעלמת עדיין במעשה בראשית, כיון ששמים וארץ היו עדיין כשנים, כמשמעות ׳בראשית׳ צ ב׳ ראשית, וגו׳ ׳את השמים ואת הארץ׳, ולא היתה ניכרת עדיין בחכמת הטבע החכמה הפנימית וקישורה עם הכתר, ואולם נתגלה במתן תורה בדיבור ׳אנכי ה׳ אלקיך׳, שאות אל״ף מאחדת שמים וארץ, והיינו שאחדות שמים וארץ היא סוד התורה, שבהר סיני איחד הקב״ה שמים וארץ, ע״י גילוי שכל הטבע הוא תורה מכח פנימיות החכמה, וגילוי זה מתגלה כמעין הנובע שאין לו סוף, באופן של יש מאין, שנפתחים מעיינות של חכמה. וזהו כל ענין התורה, שכאשר היא תורה ולא חכמה, הרי היא מושגת באופן של מעין הנובע, ולא בדרך השכלה, וכמו שנאמר (במדבר כד, ז) ׳יזל מים מדליו׳, שקאי על מים של תורה.

זאת חקת התורה - פרה אדומה מחלק התורה שלמעלה מן החכמה, ותחיית המתים מאחדת גוף ונשמה

ולכן כתיב על פרה אדומה ׳זאת חקת התורה׳, כי שורש פרה אדומה בחכמה סתימאה, שניכר בה שמתהוה מן הכתר, דהיינו שניכר בה החלק של התורה שלמעלה מן החכמה, אשר מפאת כן הוא כמו סוד, שהרי אם התורה אינה חכמה, על כרחך שהיא למעלה מהחכמה, ולא מובנת ע״י חכמה, ולהכי היא נקנית רק באופן של השגה נעלה.

וכן טהרת פרה אדומה מטומאת מת היא ע״י הארה מתחיית המתים שאז יהיו הגוף והנשמה כאחד, שכל זמן שיש גזירת מיתה שהנשמה נפרדת בה מן הגוף, הרי אינם אחד אלא שנים, והגוף הוא כמלבוש ולבוש על הנשמה, וכמו הב׳ של ׳בראשית׳, שהשמים והארץ הם שנים ולא אחד, אך צריך שיהיו אחד, כמו שנתגלה באל״ף של ׳אנכי׳, ואז אכן פסקה זוהמתן, ונעשו הגוף והנשמה אחד. ולכן כתיב ׳זאת חקת התורה׳, כי כאשר יזדכך הגוף והשכל הטבעי ויהיו כמו הנשמה, אזי יבינו את חוק פרה אדומה, כיון שאז ישיגו את חלק התורה שהיא למעלה מן החכמה.

זאת התורה אדם כי ימות באהל - יגיעת התורה מזככת את השכל כמו המיתה

וזהו דכתיב בפרשת פרה אדומה 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (במדבר יט, יד), ודרשו חז"ל (ברכות סג:) 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה'. כי ענין יגיעת התורה הוא שהיא מזככת את השכל, עד שנעשה שכל של תורה, שבלא היגיעה יש לאדם רק שכל אנושי ולא ישיג חלק התורה שמושגת באופן של השגה וכמעין הנובע, והיגיעה פועלת כמו המיתה, שכשם שע"י מעבר המיתה מזדכך הגוף וזוכה אחר כך לתחיית המתים, שהגוף מתהפך להיות כנשמה, כך מזככת יגיעת התורה את השכל, וזהו שאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל', היינו תורה זו של חקת פרה אדומה, שהיא למעלה מהחכמה, תהיה מושגת כאשר ימית עצמו ע"י יגיעה בתורה.

שלמה אמר על פרה אדומה אחכמה והיא רחוקה - ומשיח מנחם בן עמיאל ישיגה

ואמרו חז"ל (במדב"ר יט, ג) 'אמר שלמה, על כל אלה עמדתי, ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני' (קהלת ז, כג), כי שלמה המלך היה חכם מכל אדם, והוא רצה לבאר את כל הבריאה בחכמת התורה, ואילו היה מצליח בה היה משיח, כיון שזוהי תורתו של מלך המשיח, אך לא הצליח לגמרי, וכמו שאמר 'והיא רחוקה ממני', ורק מלך המשיח ישיג זאת.

ומלך המשיח נקרא מנחם בן עמיאל (זוה"ק ח"ג קעג:), ומנח"ם ב"ן עמיא"ל בגימטריא פר"ה אדומ"ה, והוא ישיג את סוד פרה אדומה, ושמו מנחם, כי הוא מנחם על המיתה כשם שפרה אדומה מטהרת מטומאת מת ע"י הארה מתחיית המתים, ועיקר הנחמה שינחם משיח הוא על המיתה, דהיינו הסתלקות החיות, והנחמה תהיה ע"י תחיית המתים. ועמיא"ל בגימטריא מקו"ה, וכל מקוה היא טהרה, אך עיקר הכוונה על מקוה של פרה אדומה, שהיא מים חיים דהיינו מעינות החכמה. וזהו גם ענין נר חנוכה, שמאיר בו האור הגנוז, שהוא אורו של מלך המשיח.

קיצור: הבי"ת של בראשית מורה על ברכה, וראשית הנעלם הוא הכתר, ועל פי נגלה מפרשים אותו על החכמה. וראשית זו נתגלתה במתן תורה באל"ף של אנכי שאיחדה שמים וארץ, ונתגלה שהטבע הוא תורה כמעין הנובע. ופרה אדומה היא מחלק התורה שלמעלה מן החכמה, ומטהרת מטומאת מת בהארה מתחיית המתים שבה יהיו גוף ונשמה אחד, ותובן כשיזדכך הגוף והשכל הטבעי. וזאת התורה אדם כי ימות באהל, שיגיעת התורה מזככת את השכל כמו המיתה. ושלמה

אמר עליה אחכמה והיא רחוקה, ורק משיח, מנחם בן עמיאל גימ׳ פרה אדומה, ישיגה, ועמיאל גימ׳ מקוה, מעינות החכמה.

ח.

מגיד מראשית אחרית - הכתר משפיע למלכות, ולמוציאיהם בפה בפה טהור

ואור זה של חנוכה יורד עד לחוץ ולמטה מעשרה טפחים, משום שהכתר יש לו קשר מיוחד עם המלכות שהיא הספירה האחרונה, בבחי׳ ׳מגיד מראשית אחרית׳ (ישעיה מו, י), שהראשית משפיע לאחרית, וראשית הוא הכתר ומשפיע לאחרית שהיא המלכות, ועל כן ע״י מצות לימוד התורה זוכים לכתר, שע״י קיום המצוה בפועל זוכה למעין התורה, ואין ההשגה לפי ערך הלימוד החיצוני לבד, אלא שע״י לימוד נפתחות מעיינות החכמה שזהו בחי׳ כתר, ולכן יש בזה גדרים, וכמו שאמרו חז״ל (עירובין נד.) על הפסוק (משלי ד, כב) ׳כי חיים הם למוצאיהם׳, ׳למוציאיהם בפה׳, שצריך דייקא להוציא בפה, כי הפה הוא מלכות, וכתר עליון הוא כתר מלכות, שהכתר משפיע למלכות, וזה כעין נס. וצריך להיות פה טהור, שטהו״ר עולה י״פ כ״ב כנגד כ״ב האותיות, כי ׳אמרות ה׳ אמרות טהורות׳ (תהלים יב, ז).

נר חנוכה המצוה האחרונה מכת״ר מצוות - וכ״ף במילוי אתוון פ״ך

וכנגד הכתר ישנן כת״ר מצוות, תרי״ג מצוות דאורייתא וז׳ מצוות דרבנן, והמצוה האחרונה מכל תר״ך המצוות היא נר חנוכה, ומרומזת באות כ׳ האחרונה של עשרת הדברות, שיש בהם כת״ר אותיות, ואות כ״ף במילוי הוא אתוון פ״ך ורומז לפ״ך השמן של חנוכה שמצאו, ואות כ׳ מורה על הכתר כמו שכתוב בזוה״ק (ח״ג רמג.), והוא ענין הכתר שמשפיע אל האחרית.

חנוכה סוף כל הנסים ואחרית המועדים - אחרון אחרון חביב

וחנוכה היא סוף כל הנסים, שאף שאמרו חז״ל (יומא כט.) ׳אסתר סוף כל הנסים׳, הלא הקשו ׳והאיכא חנוכה׳, ותירצו ׳ניתנה לכתוב קאמרינן׳, וחנוכה לא ניתן ליכתב. אך למעשה נמצא שחנוכה היא סוף כל הנסים. ואנשי כנסת הגדולה שהיו בהם גם נביאים, הם חתמו את כתבי הקודש, והיא מגילת אסתר שניתנה ליכתב, ואחר כך התחיל על ידם תורה שבע״פ, שלא ניתן לכתוב, ומטעם זה גם כשכתבו את המשניות לא כתבו בהן ענין חנוכה כיון שלא ניתן לכתוב, שהוא בחי׳ תורה שבע״פ בחי׳ מלכות.

וכן חנוכה היא אחרית וסוף סדר המועדים, שסדר המועדים מתחיל מפסח, ופורים הוא שלשים יום קודם החג והוא מכין לפסח, ונחשב שפסח מתחיל מפורים, ולפי״ז סוף כל המועדים הוא חנוכה, שהיא האחרית. ולפיכך כתב הרמב״ם (הל׳ חנוכה פ״ד הי״ב) ׳מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד׳, מאחר שהוא אחרית המועדים וסוף כל הנסים, וכמו שאמרו (בר״ר עח, ח) ׳אחרון אחרון חביב׳.

זאת חנוכה - שמונה בחי׳ בינה מחכמה סתימאה, ובו מכוונים המזלות

וזאת חנוכה היא האחרית של חנוכה עצמה, בבחי׳ ׳אחרון אחרון חביב׳, ולפיכך מכוונים בו במזלות, ומדליקים בו שמונה נרות, אשר שמונה היא בחי׳ בינה, וכמו שיסד הפייטן ׳בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים׳, אך כאן אין המכוון על בינה עצמה, אלא על חכמה סתימאה שמשמשת בכתר במקום הבינה, וקבעו שיר ורננים כי התורה נקראת שירה (סנהדרין כא:), והטעם בזה משום שבאה מן הכתר, וכתר הוא הרצון, וכשם שתפילה שמתפללים אל הרצון נקראת שירה, כך התורה ששורשה בכתר, והוא כענין ׳קרייתא זו הלילא׳ (מגילה יד.), תורה ותפילה יחד. ומכוונים במזלות שנמשכים מן החכמה סתימאה, שמזל העליון מאיר במזל התחתון, וההשפעה יורדת עד למלכות ולאחרית, וזהו סוד ׳זאת חנוכה׳, והוא מעלת האדם שיש לו מזל (שבת נג:).

בית חשמונאי נטלו מלכות - ואור חנוכה יוצא לחוץ ונעשה הנס בפועל

ומטעם זה נטלו בית חשמונאי מלכות, כדי להאיר מן הכתר אל המלכות, ועל כן אור חנוכה יוצא עד לחוץ, שמצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ (שבת כא:), ויורד עד למטה מעשרה טפחים (שבת כב.), שאף שהוא אור גנוז, מכל מקום יוצא לחוץ למטה מעשרה טפחים. וחנוכה מסוגלת שיפתח מעין החכמה לבאר את כל הבריאה שהיא חכמת המלכות במעין החכמה, שכיון שהיוונים נכנסו להיכל, דהיינו אל התורה, וטמאו כל השמנים שבהיכל, ורצו לעשות מכל בית המקדש היכל של חיצוניות, לכן ניתנה רשות לצאת בחוץ ממש, ולבאר את החיצוניות ע״י התורה ומעין החכמה.

וגם הברכה על השמן בבחי׳ יש מאין, שדלק יותר משיעורו, נעשה בפועל ממש בעולם הזה, שנתגלה האור בחוץ, והוא ענין מעט אור שדוחה

הרבה מן החושך, וכן הנס שניצחו מעטים את הרבים, מורה על שמעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, וג״כ נעשה בפועל ממש, שהיתה מלחמה בפועל, והחשמונאים שהיו יחידים ניצחו רבבות רבבות יוונים.

קיצור: הכתר משפיע לאחרית שהיא המלכות, מגיד מראשית אחרית, ולכן ע״י קיום מצות לימוד התורה זוכים למעין התורה, וצריך להוציא בפה ובפה טהור. ונר חנוכה הוא המצוה האחרונה מכת״ר מצוות, וכ״ף במילוי פ״ך. וחנוכה סוף כל הנסים ואחרית המועדים, תורה שבע״פ שלא ניתנה ליכתב, אחרון אחרון חביב. ובזאת חנוכה, שמונה נרות מחכמה סתימאה המשמשת במקום בינה, מכוונים המזלות. ולכן נטלו החשמונאים מלכות, ואור חנוכה יוצא לחוץ ולמטה מעשרה, והנס ונצחון המעטים על הרבים נעשו בפועל.

ט.

מוחא סתימאה הוא דין כי החכמה השניה לכתר היא גבורות - ובטל של תחיה ובפרה אדומה יש דין

ומלכות היא בחי׳ דין, ובה יורד המוחא סתימאה, שגם הוא דין, שכיון שמכירים בה ששורשה מן הכתר, ואין הכתר נעלם, הרי החכמה היא הספירה השניה, שהיא תמיד בחי׳ גבורות, שכאשר הכתר נעלם נחשבת החכמה כראשונה, ואז הבינה היא גבורות, אך כאשר הכתר הוא ראשון, אזי החכמה היא גבורות. וכן ידוע בקבלה, שהמוחא סתימאה הוא בחי׳ דין (עץ חיים שי״ג פ״ו), וכתיב (איוב כח, כח) ׳הן יראת ה׳ היא חכמה׳ ויראה היא גבורות, ועל כן נקרא ׳טלא דבדולחא׳, שבדולח יש בו גם אדמימות, שמורה על גבורות. והיא מקבלת מן הגלגלתא שהיא כתר, ונעשה ביניהם יחוד, שהחכמה העלתה מ״ן אל הכתר, דהיינו שהחכמה והלכותיה מצאו חן בעיני הרצון העליון, ולכך נקבעו כל הלכות החכמה, והרצון העליון קבע שאחד ועוד אחד יהיו שנים וכדומה, והעלאת מ״ן שייכת לנוקבא ובחי׳ דין, ולכן הוא משפיע אל המלכות.

וגם טל של תחיה שנמשך מהחכמה יש בו דין, וכמו שכתוב (דניאל יב, ב) ׳ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם׳. וברכת מחיה המתים היא ברכה של יצחק שמדתו הגבורות, והיא ברכה של דין, וכמו שמתחילה ׳אתה גבור׳. וגם פרה אדומה היא כולה דין, וכמו שצריכה להיות אדומה תמימה, וכל זה משום ששורש מוחא סתימאה הוא דין.

מיצר הדיקנא מכניע את צמצומי הטבע - וסכסכתי מצרים במצרים, ושלמה ובת פרעה

וכן השפעות של החכמה סתימאה יורדות ע״י השערות של הדיקנא, שהן צמצומים ומיצרים, ומתחילות ממיצר הדיקנא שעל זה כתיב (תהלים קיח, ה) ׳מן המצר קראתי י-ה׳ (זוה״ק ח״ג קלט:) שמיצר הדיקנא הם צמצומים, ולכן הן מכניעים את צמצומי הטבע, וכדכתיב (ישעיה יט, ב) ׳וסכסכתי מצרים במצרים׳, שבמצרים העליונים, ממתיקים את המצרים התחתונים (עץ חיים שכ״ו פ״ג), ומצרים עליונים הם הלכות התורה שהן שורש הלכות הטבע, שכשזה מתגלה מכניעים את מיצרי הטבע.

ומקושר גם עם ארץ מצרים, כי החכמה הגדולה מכל חכמות הטבע היא חכמת הכישוף, שהיא היתה חכמת מצרים (קידושין מט:), ולכן שלמה המלך, שנשא אלף נשים, היתה בת פרעה חביבה עליו מכולן (ספרי עקב נב), כיון שכל כוונתו בזה היתה להכניע החכמות החיצוניות, וחכמת הכישוף של מצרים היא ראש כל החכמות.

החשמונאים הכהנים עלו לחכמה סתימאה ונעשו אנשי מלחמה - היכ״ל ויו״ד במספר קדמי

ולכן החשמונאים הכהנים, שבדרך כלל הם בחי׳ חכמה (טעמי המצות אמור) וחסד (זוה״ק ח״א רנא.), נטלו מלכות שהיא בחי׳ דין, ונעשו אנשי מלחמה, כי עלו עתה לחכמה סתימאה, בחי׳ גבורות. ומשום שהיוונים ׳טמאו כל השמנים שבהיכל׳, אשר היכל הוא בחי׳ מלכות, ובהיכ״ל יש אות יו״ד הרומזת על חכמת המלכות, אשר אות י׳ מורה על חכמה, ושאר האותיות הן כל״ה, וגם יו״ד במספר הקודמי עולה כל״ה, והוא מספר ה״ן כלשון הכתוב ׳ה״ן יראת ה׳ היא חכמה׳, והם רצו לטמא המלכות ולנתק חכמת המלכות מן השורש שהוא חכמה סתימאה, והחשמונאים התגברו עליהם בכח החכמה סתימאה שהיא דין ויורדת עד למלכות.

עד דכליא ריגלא דתרמודאי - נר חנוכה מאיר בלילי טבת את חושך יון

ובכח זה התגברו על החושך, שחושך הוא יון (בר״ר ב, ד). וזהו ענין ׳עד דכליא ריגלא דתרמודאי׳, כי תרמוד מלשון תרדימה ושינה, ובחודש כסלו המליך אות ס׳ בשינה (ספר יצירה). ונרות המנורה האירו כל הלילה, ושיעור נרות המנורה היה כדי לילי טבת הארוכים (מנחות פט.), וחנוכה מאירה בחודש טבת, שבו הלילות הארוכים ביותר, ושם היא מאירה את תרדמת השינה, שהיא החושך של יון.

קיצור: מוחא סתימאה הוא דין, כי החכמה השניה לכתר היא גבורות, ולכן נקרא טלא דבדולחא, ובטל של תחיה ובפרה אדומה יש דין, ומחיה מתים היא ברכת יצחק. והשפעתו יורדת ע"י מיצר הדיקנא, שמכניע את צמצומי הטבע וחכמת הכישוף, וסכסכתי מצרים במצרים. ולכן החשמונאים הכהנים עלו לחכמה סתימאה ונעשו אנשי מלחמה, כנגד היוונים שרצו לנתק את חכמת המלכות, היכ"ל, משורשה, והתגברו על חושך יון, ונר חנוכה מאיר בלילי טבת.

י.

הדליקו את המנורה בטהרה אף שעדיין לא היה מזבח

ולכן בימי החנוכה הדליקו את המנורה בעת שעדיין לא הכשירו את כל בית המקדש, וכמו שאמרו (ע"ז נב:) ששברו את המזבח, משום ששיקצום מלכי יון, שנאמר (יחזקאל ז, כב) 'ובאו בה פריצים וחללוה', וביומין דחנוכה לא היה להם עדיין מזבח (מגילת תענית פ"ט), כי ירדו בזה אל תוך החושך. ורק טהרה היתה, וכמו שאומרים (בנוסח על הנסים) 'וטהרו את מקדשך', ועשו מנורה בטהרה, שהטהרה היא הכלי שמחזיק בתוכו את הקדושה, והוא ענין שמן טהור, שהוא בחי' חכמה סתימאה, ועל ידה היו יכולים לירד לתוך החושך של יון שחיללו את בית המקדש ולהאירה.

מאימתי קורין את שמע בערבין - משעת צאת הכוכבים כשהכהנים אוכלים בתרומתן ואין כפרתן מעכבת

וזהו גם מה שאמרו חז"ל (ברכות ב.) 'מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם', והקשו בגמ' 'מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים', ותירצו 'מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא'. כי 'מאימתי קורין שמע בערבין', הכוונה אימתי יכולים להאיר את החושך, ולגלות שם אחדות הבורא, ועל זה אמר שהוא משעת צאת הכוכבים, כי כוכ"ב אתוון כ"ב כ"ו, היינו כ"ב אותיות המקושרות עם שם הוי"ה, וכמו שנתבאר שהאותיות הן בבחי' חכמה סתימאה, שעל ידה יורדים לתוך החושך ומאירים אותו.

ומלתא אגב אורחיה קמ"ל שביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו לאכול בתרומה, והיינו שצריכים להיות טהורים, שכן החכמה הפנימית היא מקור הטהרה, כיון שמחוברת אל השורש שהוא היפך הטומאה, וכמו שנאמר כאן 'ובא השמש', היינו 'טהר יומא' שחוזר אל השורש, אך אין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה, ואדרבה כיון שהם

אחוזים עדיין עם הטומאה מאחר שלא נתכפרו, יכולים להעלות את כל הטומאות ואת החושך, ולהעלות את הטומאות אי אפשר לעשות בהדיא אלא בדרך 'אגב אורחא'.

וכמו כן בחנוכה אחר שטיהרו את המקדש היו יכולים לירד לתוך החושך של יון, ולהדליק את המנורה, אע"פ שלא הוכשרה לגמרי ממה שחיללוה היוונים, ולא היה להם עדיין מזבח.

מלכות בית חשמונאי לא הצליחה - וחנוכה יו"ט על שם העתיד

אך כיון שעדיין לא היה העולם מוכן לתיקון זה, וכמו שגם שלמה שבנה את בית המקדש לא הצליח בשלימות, ולא השיג חוק פרה אדומה, לכך גם מלכות בית חשמונאי לא הצליחה, וכמו שאמרו (ב"ב ג:) 'כל מאן דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא', אך המשיכו הארה מן העתיד. ולכן חנוכה אינו יום טוב כשאר ימים טובים, ומותר במלאכה, כי הוא יו"ט רק על שם העתיד, שהקב"ה מאיר בו מן העתיד, וזהו ענין חנוכה וגם פורים.

קיצור: בחנוכה הדליקו את המנורה בטהרה אף שלא היה מזבח, כי הטהרה היא הכלי שעל ידו יורדים לחושך ומאירים אותו. וכן קורין שמע בערבין משעה שהכהנים אוכלים בתרומתן, שביאת השמש מעכבת וכפרה אינה מעכבת. ומלכות בית חשמונאי לא הצליחה, וחנוכה יו"ט על שם העתיד.

יא.
הנרות לעולם - נר חנוכה המשך הדלקת אהרן, ושבת יומא דנשמתא

ומובן בזה היטיב מה שאת נס חנוכה המשיך אהרן בהדלקת המנורה בבית המקדש, וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא בהעלותך ה) שאמר הקב"ה לאהרן 'הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם', ו'אל מול פני המנורה יאירו' (במדבר ח, א). ופירש הרמב"ן (שם) שקאי על חנוכה. כי שם כתיב 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה', ופירש"י 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה'. והענין בזה, כי ימות החול הם דרגת החכמה החיצונית, שבהם מופרד הגוף מן הנשמה, ואילו שבת היא בחי' החכמה הפנימית כיון ששבת היא יומא דאורייתא (ראה זוה"ק ח"ג צה:), ויומא דנשמתא ולא יומא דגופא כלל (שם ח"ב רה.).

מלאכת ימות החול היא בחי' עבודה זרה - ושבת מבטלתה, ולכן פרה נפסלת במלאכה

ובימות החול עושים מלאכה ששייכת אל הגוף, והוא בחי' עבודה זרה, וכמו שאמרו (סנהדרין נו:) 'אין צו אלא עבודה זרה', וצ"ו בגימטריא מלאכ"ה, והיא עבודה זרה של דור אנוש, שנאמר (בראשית ד, כו) 'אז הוחל לקרוא בשם ה'', היינו שנעשו בני ימות חול. אך שבת מבטלת עבודה זרה זו, כי 'כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו' (שבת קיח:). ומהאי טעמא נפסלת פרה אדומה ע"י מלאכה (פרה פ"ז מ"ב), כיון שהיא הארה מחכמה הפנימית בחי' שבת.

ששת הנרות פונים לנר האמצעי - והוא פונה אל הארון, אור הנו"ן

וששת הנרות של המנורה הן כנגד ימות החול, ואילו נר האמצעי הוא כנגד שבת. ונגלות התורה שהן לפי ערך חיצוניות התורה מחולקות לששה סדרי משנה שבהם עוסקים בימות החול (חק לישראל), ואילו בשבת שהיא יום השביעי עוסקים בפנימיות התורה, וששת הנרות היו פונים אל פנימיות התורה, כדי לאחדם ולעשותם מקשה אחת, ונר האמצעי שהוא פנימיות התורה היה פונה אל הארון, והארון הוא בחי' כתר, שכן ארו"ן נוטריקון אור נ' היינו שער החמישים שהוא הכתר, שע"י הארת הכתר מתקשרים החיצוניות עם הפנימיות, ונר האמצעי הוא נר המערבי (מנחות צח:) אשר מערב הוא האחרית, בחי' מלכות, והוא פנה אל הארו"ן שאור הנו"ן בחי' כתר מאיר אל האחרית.

שבחו של אהרן שלא שינה - איחוד קבלה והלכה, נגלה ונסתר

ושבחו של אהרן שלא שינה פירושו שלפעמים נראה שהקבלה חולקת על ההלכה, וכשנראה כן, הרי על כרחך שלא מבינים את הקבלה או את ההלכה, כי אינן יכולות לחלוק. ואהרן הדליק את המנורה על פי הקבלה, והתאים הדבר להלכה ממש, וזוהי הכוונה שלא שינה, אלא איחד את חלק הנגלה שבתורה, שהוא חיצוניות לגבי פנימיות התורה, עם פנימיות התורה. ושפיר הוי זה שורש לנס חנוכה, שנתגלה לחוץ שורש הכתר, שלפי זה מתאימים כל החיצוניות עם הפנימיות.

קיצור: נס חנוכה הוא המשך הדלקת המנורה של אהרן. ומלאכת ימות החול היא בחי' ע"ז, ושבת מבטלת אותה, ולכן פרה אדומה נפסלת במלאכה. וששת הנרות, הנגלה, פונים לנר האמצעי, פנימיות התורה, והוא פונה לארון, אור הנו"ן, ושבחו של אהרן שלא שינה היינו שאיחד קבלה והלכה.

יב.

לית שמאלא בהאי עתיקא - התכללות ימין ושמאל בנרות, ונר חנוכה בשמאל ומזוזה בימין

וכיון שהנר האמצעי פונה אל הארון שהוא אור שער הנ׳ ובחי׳ כתר, לכן נעשתה בנרות התכללות ימין ושמאל, שהנרות השמאליים פנו לימין ואילו הנרות הימניים פנו לשמאל, כי ידוע שבאריך בחי׳ כתר מתאחדים ימין ושמאל כאחד, וכמו שאמרו (זוה״ק ח״ג קכט.) ׳לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כולא ימינא׳.

ולכן גם נר חנוכה מניחים בשמאל, ובפשטות היו צריכים להניח אותו בימין, שבדרך כלל נוטים תמיד אל הימין, וכמו שאמרו (יומא טו:) ׳כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין׳, והמנורה עצמה במקדש היתה בימין. ומאידך המזוזה היא בימין (שבת כב.). ומזוז״ה בגימטריא אדנ״י בחי׳ מלכות, והיה ראוי שתהיה בשמאל, אלא שמתכללים כאן ימין בשמאל ושמאל בימין, וכענין מה שנאמר (דברים יז, יא) ׳לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל׳, ׳שאפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין׳ (רש״י שם), כיון שבאריך לית שמאלא, ומתכללים שמאל בימין וימין בשמאל. וכן היכ״ל עולה בגימטריא אדנ״י ששייך לשמאל, והיכ״ל במספר הקודמי עולה נ״ר.

לבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל - המלך ממשיך ממזל האין ע״י ספר התורה

וזהו גם מה שנאמר במלך (דברים יז, כ) ׳לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל׳, כי המלך הוא מרכבה אל המזל והוא ממשיך מן המזל אל כל העם, ונודע פי׳ המגיד ממעזריטש זי״ע (מגיד דבריו ליעקב עה״פ דרך כוכב), על מה שאמרו (שבת קנו.) ׳אין מזל לישראל׳, שבחי׳ ׳אין׳ הוא המזל של ישראל. ונמצא שמלך ישראל מושך ממזל האין שהוא בחי׳ כתר, ומהאי טעמא היה צריך שיהיה לו ספר תורה, שיש בו קדושת האותיות וצירופן אל התיבות, שהוא קשר החכמה עם הכתר (כנ״ל אות ה), ועי״ז עולה אל האי״ן שבו מתאחדים ימין ושמאל, ולכן מצווה ׳לבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל׳.

שלמה עשה עשר מנורות כנגד שבעים לשון

ושלמה המלך היה לו ג״כ ספר תורה המיוחד למלך, ועל ידו רצה לבאר יותר מאהרן, כי הוא רצה לאחד את כל החכמה החיצונית, וכל חכמת

הטבע, עם חכמת התורה, ולהכי עשה עשר מנורות (מלכים-א ז, מט), שבכל מנורה היו שבעה קנים, וביחד היו שבעים קנים, כנגד שבעים לשון, כדי לבאר את התורה בע' לשון, לירד עד למטה ולהאיר את החושך. אך לא הצליח לגמרי, ולכן לא השיג פרה אדומה, ואילו בחנוכה יש מעין מבחי' זו כיון שמאיר בה הארה מאור הגנוז שהוא אורו של מלך המשיח.

למנצח בנגינות בצורת מנורה - מ"ט תיבות כנגד מ"ט אותיות שבנר האמצעי

ומרומז גם במזמור 'למנצח בנגינות' (תהלים סז) שהוא בצורת מנורה, והיה מצוייר על מגן דוד המלך, ובו היה יוצא תמיד למלחמה (עקידת יצחק שער סז). וניצח כל מלחמותיו ע"י האור שדוחה את החושך. ויש במזמור זה מ"ט תיבות, ובנר האמצעי יש מ"ט אותיות, כי התיבות שמבינים הן בבחי' ימות החול, ואילו האותיות שלא מבינים הן בחי' חכמה סתימאה ובחי' שבת. ולכן בנר האמצעי, שהוא בחי' שבת, יש אותיות כמספר התיבות של כל הקנים. וכל המזמור מיירי ממה שיתגלה לעתיד לבוא החכמה סתימאה, כנאמר 'יודוך עמים אלקים יודוך עמים כלם', שהוא תיקון ההוד, שכל האומות יודו לאלקות, וכן 'ישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור', שכולו מדבר על אומות העולם, וכמו שרצה שלמה לתקן את כל הע' אומות.

קיצור: בכתר לית שמאלא, ולכן נתכללו ימין ושמאל בנרות, ונר חנוכה בשמאל ומזוזה בימין, ומזוז"ה והיכ"ל גימ' אדנ"י, והיכ"ל במספר קדמי נ"ר. והמלך ממשיך ממזל האין ע"י ספר התורה, ולכן לבלתי סור ימין ושמאל. ושלמה עשה עשר מנורות כנגד שבעים לשון ולא הצליח לגמרי. ולמנצח בנגינות בצורת מנורה, מ"ט תיבות כנגד מ"ט אותיות שבנר האמצעי.

יג.
משה השיג חוק פרה אדומה מצד הנבואה - ולא יכול לגלותו, והמשיח יגלהו בחכמה

אמנם, אף ששלמה המלך לא השיג חוק פרה אדומה, מכל מקום משה השיגו (במדב"ר יט, ו), והטעם בזה כי משה רבינו הוא ראש כל הנביאים, והשיג את סוד פרה אדומה מחמת הנבואה, כי הנביא רואה את העתיד, ואם הוא גם חכם יכול להשיג את החכמה שתתגלה בעתיד. ונביא שרואה באספקלריה המאירה (יבמות מט:) אינו רואה את העתיד רק כמו מי שצופה מרחוק, ורואה מה שעתיד לבוא, אלא הוא רואה את העתיד כאילו הוא בהוה ממש (לקוטי מהר"ן קמא ה), ומצד זה השיג את חוק פרה אדומה, אך

לא היה יכול לגלותה, כי הנבואה אינה תורה, שתורה שייכת לחכמה, ולכן המשיח שיהיה חכם יותר משלמה (רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב) הוא יגלה זאת, ואילו היה שלמה משיח היה יכול גם הוא לגלותה, ואז היה מזכך את כל החכמות החיצוניות.

אנשי כנסת הגדולה נביאים וחכמים - ממוצעים ששיירי הנבואה נשארו בבית שני

ויש קשר מיוחד בין הנבואה לחכמה, שכן מצינו ברמב"ם (הקדמה לפי' המשניות) כשמבאר את מסורת התורה מחשב באנשי כנסת הגדולה את הנביאים חגי, זכריה, מלאכי וכו', 'ונלוו לאלה הנביאים השלמת מאה ועשרים זקן', ומשמע שרצה לדייק שחלק מאנשי כנסת הגדולה היו נביאים, ולכאורה מהו היתרון בזה, הלא תורה 'לא בשמים היא' (ב"מ נט:), ואין בכח הנבואה לקבוע הלכה בתורה, ועל כרחך שאם החכם הוא גם נביא, הרי זו מעלה גם בחכמתו, והיו ק"כ זקנים כמספר שנותיו של משה, שהיה חכם ונביא יחד. ושורש הנבואה הוא בכתר, ונמצא שהתורה מקושרת עם הכתר, והיא פועלת בדרך קשר לכתר.

ובבית שני לא היתה נבואה ועיקר ההנהגה היתה ע"י אנשי כנסת הגדולה, אך היו בהם גם נביאים, ונמצא שהיו כממוצע בין הנביאים לחכמים, ועי"ז היה בבית שני שיריים מן הנבואה, ומכח שיריים אלו נעשה הנס בפך השמן הנותר.

קיצור: משה השיג חוק פרה אדומה מצד הנבואה, שרואה את העתיד כהוה, ולא יכול לגלותו, והמשיח יגלהו בחכמה. ואנשי כנסת הגדולה היו נביאים וחכמים, ועל ידם נשארו שיירי נבואה בבית שני.

יד.

השפעת המזלות מושגת בלב יותר מבמוח - והיו עיני ולבי שם

וההשפעות של המזלות שנוזלות כמו מעין מושגות בלב יותר מאשר במוח, כיון ששורשן בכתר, והלב מרגיש יותר ממה שמובן למוח, ולכן הוא מרגיש את הכתר שהוא למעלה מן החכמה, והלב הוא בחי' מלכות, כמו שמצינו לענין בחירת מלך שאמר הקב"ה 'האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב' (שמואל-א טז, ז), וכן על בית המקדש כתיב (מלכים-א ט, ג) 'והיו עיני ולבי שם כל הימים', שהלב נמצא בבית המקדש, ושם השיגו את החכמה באופן של נביעה.

ר' אלעזר בן ערך מעיין המתגבר היפך מעינות הזב - וחותם של קדושה ודע מה שתשיב לאפיקורס

ור' אלעזר בן ערך אמר שהדרך הישרה שיבור לו האדם הוא לב טוב (אבות פ"ב מ"ט), ונמצא שמדתו היא לב טוב, והוא היה כמעיין המתגבר (שם מ"ח), והוא גם אמר (שם מי"ד) 'ודע מה שתשיב לאפיקורס'. כי המעין המתגבר הוא מקור הטהרה, והוא מים חיים שמטהר את הזב, ולשיטת רבותיו של רש"י (שבת סה: ד"ה שמא) גם זבה צריכה מים חיים, שיש מעיינות הזב שהם מעיינות של החכמות החיצוניות, ועליהם נאמר (ויקרא טו, ג) 'או החתים בשרו מזובו', היינו שעושים ערלה על מעין הקדושה, כי 'החתים' היינו סתימה כמו ערלה, שנסתם מעין הקדושה. ולעומת זה יש חותם של קדושה, כמו חותמו של כהן גדול (שבת כא:), שהחותם שומר מן החיצונים, אך אינו סותם, והוא ענין אות ברית קודש, שנקרא חותם, אך הוא חותם של קדושה והוא המילה, ואילו הערל הוא לעומת זה ונקרא כך על שם שסותם.

אך ע"י מעין המתגבר של הקדושה, מבטלים את כל החכמות החיצוניות, כיון שמתגלה ששורש כל החכמות החיצוניות, ושורש כל הטבע, הוא מחכמת התורה, והוא המעין שיתגלה לעתיד לבוא שנאמר (יואל ד, יח) 'ומעין מבית ה' יצא' שימתיק את כל המים המלוחים, היינו שימתיק את כל החכמות החיצוניות. ולכן ר' אלעזר בן ערך שהוא מעין המתגבר, אמר 'ודע מה שתשיב לאפיקורס', היינו להשיב על כל החכמות החיצוניות, שמהן נעשים אפיקורסים.

ר' אלעזר בן ערך נמשך לדיומסת וקרא החרש היה לבם

ור' אלעזר בן ערך נמשך לדיומסת, שהוא מקום מעיינות (שבת קמז:), כי הלך אל החכמות החיצוניות כדי להעלותן, אך לא הגיע עדיין הזמן, ולכן שכח תלמודו, וכשבא לקרות 'החדש הזה לכם' קרא 'החרש היה לבם', שה'לב טוב' נסתם ונעשה 'החרש היה לבם'.

קידוש החודש - המלכות נבנית מן הכתר בבחי' יש מאין, והצדוקים והיוונים רצו לעקרו

ודייקא במצות 'החדש הזה לכם' טעה, שהמעין המתגבר ששורשו בכתר מתגלה בעיקר במלכות, וזהו ממש ענין מצות קידוש החודש, שהחכמים מסתכלים על החודש ורואים את היש מאין, שהירח מתמעטת ונעשית כמו אין, ובין רגע מתחילה להתחדש, ונבנית קומת המלכות וחכמתה מן הכתר,

וזהו ענין 'ראש חודש'. ולכן הצדוקים שחלקו על תורה שבעל פה שהיא בחי' מלכות, רצו תמיד לקלקל את קידוש החודש (ר"ה כב:).

ובקידוש החודש אומרים 'מקודש מקודש' (ר"ה כד.), והכוונה בזה שגם החכמה קדושה, כי אף שעל פי הטבע אפשר לחשב מתי יתחדש החודש, אך הם אמרו שאין זה תלוי בטבע אלא בנסים, וכמו שהפסוק 'החדש הזה לכם ראש חדשים' קאי על חודש ניסן, שהוא חודש של נסים, ונס הוא יש מאין.

ולכן גזרו היוונים על קידוש החודש, כי הם רצו להגביר את הטבע, ולעקור חכמת המלכות מן השורש, ולפיכך טענו שמדוע צריך לקדש את החודש, הלא אפשר לחשבו ע"פ חכמת הטבע. ולעומת זה נתגלה החכמה סתימאה, שבה מכירים שכל הטבע שורשו ברצון ובתורה.

> **קיצור:** השפעת המזלות מושגת בלב, שהוא בחי' מלכות ומרגיש את הכתר. ור' אלעזר בן ערך, לב טוב, היה מעיין המתגבר, היפך מעינות הזב, וע"י מעין הקדושה משיבים לאפיקורס. והלך לדיומסת להעלות את החכמות החיצוניות, ולא הגיע הזמן, וקרא החרש היה לבם. ודייקא בקידוש החודש טעה, שבו נבנית המלכות מן הכתר יש מאין, ולכן הצדוקים והיוונים רצו לעקרו ולהגביר את הטבע.

טו.

גזירת תיבעל לטפסר תחילה - השכל הטבעי מגביר את נפש הבהמית

ומקושר לכל ענין זה גם מה שאמרו חז"ל (כתובות ג:) שהיוונים גזרו שכל כלה תיבעל לטפסר תחילה, כי ענינו להתנהג כבהמה לכל דבר, וכמו שמצינו בקרבן סוטה שמביאים אותו משעורים, ואמרו חז"ל (סוטה יד.) 'כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה'. כי כאשר השכל הוא אנושי וטבעי, הרי הוא שכל של הנפש הבהמית, ונעשים כבהמה, ואם כל החכמה של השכל היא רק חכמה חיצונית, מגבירים בזה את הנפש הבהמית, ואז מתנהגים כבהמה, וכמו שרואים בזמנינו שחכמי הטבע התירו כל מעשה בהמה, כיון שאצלם האדם הוא כבהמה, וימות כבהמה.

דור המבול חכמי הטבע - בשנת ת"ר נבקעו מעינות החכמה לתתא, ומבו"ל גימ' מזל"א

וכן היה במבול, שפגמו בברית, והיו חכמים גדולים בחכמת הטבע, וכמו שכתוב בזוה"ק (ח"א קיז.) שבשנת ת"ר יתפתחו מעיינות החכמה לתתא,

וסימניך ׳בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו׳ נבקעו כל מעינות תהום רבה׳ (בראשית ז, יא), וחזינן בזמנינו שבעיקר נתרבו החכמות החיצוניות באופן שירדו למלכות, היינו שעיקר החכמות החיצוניות שנתרבו הוא לייצר חפצים חדשים, לבנות ספינות אויר, ועד שחידשו את פצצת האטום שבכוחה להחריב כל העולם, ומקלקלים את כל הטבע ברוחניות ובגשמיות, שזהו עצמו כמו מבול. וכן היה אז שהיו חכמים גדולים בחכמת הטבע, ונעשו כבהמות, והשחיתו דרכם.

ואמרו חז״ל (שמו״ר ל, יג) שביקש הקב״ה לתת אז את התורה, והמבול היה ארבעים יום כנגד התורה שניתנה למ׳ יום (בר״ר לב, ה), וכבר נתבאר שהשגת התורה היא באופן של מזל, שנוזל ושופע כמו מעין הנובע, ולעומת זה ׳נבקעו כל מעינות תהום רבה׳, ולכן מבו״ל בגימטריא מזל״א, ואז לא שימשו המזלות (בר״ר כה, ב).

התיבה כבית המקדש הראשון - מדותיה מצרי״ם וערפ״ל, וצוהר הוא האור הגנוז

ונח ניצול ע״י התיבה, שהיא היתה אז כבית המקדש, כי בית המקדש היתה דוגמת כל הבריאה כולה, ואז, כשנחרב כל העולם ונשארה רק התיבה, הרי היתה היא כללות כל הבריאה, ונמצא שהתיבה היתה כמו בית המקדש הראשון שבעולם, שבבית המקדש האירה החכמה הפנימית, שמבטלת החכמות החיצוניות.

וכן מדות התיבה ש׳ אורך ונ׳ רוחב ול׳ קומה, הן כמנין מצרי״ם שענינו מיצרים וגבולים, ומורה על הצמצומים של השערות של הדיקנא, שבהם מכניעים את צמצומי הטבע, כטעם ׳וסכסכתי מצרים במצרים׳. וגם עולות כמנין ערפ״ל שמורה על החשכות של החכמות החיצוניות, וכמו שחושך זה יון (בר״ר ב, ד), וזהו דכתיב (ו, טז) ׳צוהר תעשה לתיבה׳, הוא האור הגנוז, כדי להאיר את החושך, וכמו בנר חנוכה שמאירים את לילי טבת הארוכים, והיינו להאיר את הצמצומים. וגם היונה, כשבישרה את סיום המבול, הביאה עלה זית, שרומז לנס חנוכה, וכן תיב״ה עולה זי״ת.

היונה שאינה מחליפה בת זוגה - ומסירות נפש הצנועות על הטהרה

ודייקא היונה הביאה את עלה הזית (ח, יא), כי יונה היא סוד היחוד, שהיונה אינה מחליפה את בת זוגה (שהש״ר א, סד), וזהו לעומת דור המבול שפגמו בזה. וכן בחנוכה, כשגזרו היוונים שכל כלה תיבעל לטפסר תחילה,

מסרו הצנועות את נפשן, שהצנועות הן בחי׳ חכמת המלכות, ומסרו נפשן על טהרתן, ועל טהרת השמן שיהיה שמן טהור, והיו כמו היונה שלא מחליפה את בת זוגה.

קיצור: גזירת תיבעל לטפסר ענינה להתנהג כבהמה, כי השכל הטבעי מגביר את נפש הבהמית. וכן דור המבול היו חכמי הטבע, ובשנת ת״ר נבקעו מעינות החכמה לתתא, וכן בזמנינו עד פצצת האטום, ומבו״ל גימ׳ מזל״א. ונח ניצל בתיבה שהיתה כבית המקדש, וצוהר הוא האור הגנוז, ותיב״ה גימ׳ זי״ת. והיונה שאינה מחליפה בת זוגה כנגד הצנועות שמסרו נפשן על הטהרה.

טז.

חנוכה בהוד - ויגע בכף ירכו פגם נצח דדכורא והוד דנוקבא

והיינו ענין מה שחנוכה היא בהוד (שעה״כ דרוש ר״ח), שכן ההוד נפגם כשנגע הס״מ בכף ירך יעקב (זוה״ק ח״א כא:), וכתוב בזוה״ק (ח״ב קיא:) שמה שנאמר ׳ויגע בכף ירכו׳ (לב, כו) הוא ענין ירך סוטה. והפגם היה בנצח ובהוד, וביאר האריז״ל (שער מאמרי רשב״י שם) שנפגם נצח דדכורא והוד דנוקבא, כי נצח והוד מקושרים זה בזה, ונצח בכללות הוא יותר בחי׳ דכורא, והוד יותר בחי׳ נוקבא. והיסוד המשפיע מן הדכר לבחי׳ נוקבא, צריך שיהיה לו חלק הנוטה לדכר, והוא הנצח, וחלק הנוטה לנוקבא והוא ההוד. והם כשני עדים, שנאמר (דברים יט, טו) ׳על פי שני עדים וגו׳ יקום דבר׳, ואמרו חז״ל (יבמות פח.) ׳אין דבר שבערוה פחות משנים׳, ודבר שבערוה היינו ענין היחוד. וגם ביסוד עצמו יש שני חלקים, היסוד נוטה לדכר, ועטרת היסוד שהוא המלכות שבגופו, נוטה לבחי׳ נוקבא, וההוד שלה נפגם.

האלף החמישי כנגד הוד - חנוכה נשנית בגמרא ולא במשנה, ופורים אגרת משיירי הנצח

ובאלף החמישי, שהוא כנגד ההוד, היה דור האמוראים, שהתנאים היו עוד שיירי הנצח, והיו באלף הרביעי שכנגד נצח. וחנוכה לא כתובה במשנה, כיון שחנוכה הוא בחי׳ הוד. ופורים הוא סוף כל הנסים מצד תורה שבכתב, שניתן ליכתב, אך אינו ממש כתורה, כיון שהוא אגרת (מגילה יט.) ולא ממש ספר, ויש לו הלכות אחרות, שחלק גדול ממנה יכול להימחק, ואותיות מטושטשות כשרות (מגילה יח:), ונקרא אגרת ולא ספר, והוא כשיריים מצד הנצח. ואילו הוד הוא חנוכה, ועיקר גילוי ההוד הוא בימי האמוראים שבעיקר נתבארו הלכות חנוכה בגמרא ולא במשנה, כי המשנה היא מגופי תורה, ואילו ברייתות וגמרא הן יותר חיצוניות, וחנוכה נשנית לחוץ כמו שכתב באוהב

ישראל (לחנוכה), והיינו דאור יוצא לחוץ, ולאלף החמישי שעל זה נאמר (איכה א, יג) 'כל היום דוה' אשר דו"ה אתוון הו"ד (תקו"ז עז.), ודוה היא כמו נדה וזבה, שנאמר (ויקרא טו, כה) 'ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה' ושם מאיר נר חנוכה, במקומות הנמוכים למטה מעשרה טפחים.

טבת ואב - ויג"ע גימ' חנוכ"ה וכ"ף ירכ"ו גימ' פורי"ם

והיינו שחנוכה מאירה לחודש טבת, כי חודשי החורף הם חודשי הדכר, וחודשי הקיץ שייכים לנוקבא, וטבת הוא חודש הרביעי מחודשי הדכר שהוא כנגד נצח, שבדכר נפגם הנצח, ואילו תשעה באב הוא בחודש אב שהוא חודש החמישי מחודשי הנוקבא, שבה נפגם ההוד. ושני פגמים אלו מתתקנים ע"י חנוכה ופורים, וזהו סוד 'ויגע בכף ירכו', שמרומז בו התיקון, כי ויג"ע עולה בגימטריא חנוכ"ה, וכ"ף ירכ"ו בגימטריא פורי"ם.

פורים באתכסיא וחנוכה בהתגלות - מזל עליון ומזל תחתון

והם כלולים אהדדי, שחנוכה ופורים שניהם נצח והוד, אלא שפורים נוטה יותר לנצח וחנוכה נוטה יותר להוד. והנצח נוטה יותר לזעיר אנפין, וההוד נוטה יותר למלכות שהיא בחי' התגלות. ולכן פורים הוא יותר באתכסיא, ואילו חנוכה היא בהתגלות, כי לכל אחד משניהם יש ענין פנימיות וחיצוניות, כי הנס הוא בחי' החיצוניות, ואילו ההשגות שזוכים בהן הן בחי' הפנימיות, ובפורים שניהם באתכסיא, כי הנס היה בדרך הטבע, שעצם נס הוא ענין של התגלות, אך היה מכוסה בטבע. וגם ההשגות שבהן הן באופן של 'עד דלא ידע' (מגילה ז:), שמגיעים להשגה של לא ידע שהוא ענין של אתכסיא, ודומה ליצחק שלא ידע שהוא יעקב, וחשב שהוא עשו, וברכו 'בדעתא דקודשא בריך הוא', שהוא דעת עליון, שזוהי השגה של 'לא ידע'.

אך בחנוכה שניהם בהתגלות, כי הנס הוא נס גשמי, שדלק בפועל ממש, יותר ממה שהיה צריך לדלוק, והפנימיות היא ענין גילויי חידושי תורה שמתגלים בחנוכה כמעין, ואין ההשגה באופן של 'לא ידע' אלא בבחי' ידע, שקדושת התורה יורדת בחידושי תורה והשגות, וזהו ענין הוד, שהוד היינו שהורידו למלכות, למטה מעשרה טפחים, עד הגשמיות. ונמצא שחנוכה ופורים הם ענין מזל עליון ומזל תחתון.

נעץ גבריאל קנה בים - רגל הק' יורדת לחיצונים, ורומ"י גימ' אהר"ן

וכשנשא שלמה את בת פרעה, נעץ גבריאל קנה בים, ונבנה עליו כרך

גדול של רומי (שבת נו:), כי הרגל השמאלית של אות ק׳ מורה על רגל ההוד שיורד עד לחיצונים, וזהו ענין הקנה שנבנה עליו רומי שהחריבה בית המקדש, וצריך לשבר רגל הק׳ ולהפוך קנה להנה ככתוב (ישעיה מא, כז) ׳ראשון לציון הנה הנם׳ (זוה״ק ח״ג רנב:), ורומ״י בגימטריא אהר״ן, ואהרן הוא בחי׳ הוד, ורומי היא היפך ענין שבחו של אהרן שלא שינה, שנתבאר שהכוונה שהפנימיות מתפשטת עד לחיצוניות, והוא גם בגימטריא קנמו״ן שהוא כנגד הוד (שעה״כ תפה״ש ג).

ויציבא מילתא לפי מה שנתבאר בקבלה ענין ׳בהעלותך את הנרות׳, וענין להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וידוע ליודעי ח״ן, שהגבורות של נצח והוד עולות לכתר, שכתר הוא השורש, ונצח והוד עולים לשם (עץ חיים של״ד פ״ז), שכל ענין המשכת הפנימיות לחוץ, והכנעת החכמות החיצוניות, נעשות ע״י הכתר, שמקושרת בו החכמה הפנימית.

קיצור: חנוכה בהוד, וההוד נפגם בויגע בכף ירכו, נצח דדכורא והוד דנוקבא, כי היסוד צריך חלק הנוטה לדכר וחלק הנוטה לנוקבא, כשני עדים. והאלף החמישי כנגד הוד הוא האמוראים, ולכן חנוכה בגמרא ולא במשנה, ונשנית לחוץ, ובאלף החמישי, כל היום דוה, מאיר נר חנוכה במקומות הנמוכים, ופורים אגרת משיירי הנצח. וטבת ואב נפגמו בנצח והוד, ותיקונם ויג״ע גימ׳ חנוכ״ה וכ״ף ירכ״ו גימ׳ פורי״ם. ופורים נוטה לנצח ובאתכסיא, עד דלא ידע, וחנוכה נוטה להוד ובהתגלות, נס גשמי וחידושי תורה, והם מזל עליון ותחתון. ורגל הק׳ יורדת לחיצונים, קנה בים שעליו נבנתה רומי, ורומ״י גימ׳ אהר״ן, היפך שבחו שלא שינה.

יז.

קרבן העומר משעורים בחשד המלכות - הכנה לשער החמישים בימי הספירה

וכל מה שהיה שייך שיגזרו היוונים הגזירה של תיבעל לטפסר תחילה, הוא משום שלפעמים המלכות יורדת למקום נמוך מאוד, ואז יכולים להחשיך אותה, ועל זה מביאים עומר של שעורים שהוא מאכל בהמה כמו קרבן סוטה, בחודש ניסן, בחג הפסח, בעת שמכינים את עצמנו למתן תורה במ״ט ימים, כדי שנזכה להתגלות שער החמישים, ובימי הספירה אכן אומרים ׳למנצח בנגינות׳ ומכוונים בכל יום באות ובתיבה, כדי לקשר את האותיות שלא מבינים שהן בחי׳ חכמה סתימאה, עם התיבות שמבינים, ע״י הכתר שהוא שער הנ׳.

בארץ ישראל עיני ה' ובבית המקדש עיני ולבי

והחשד שעליו מביאים את העומר הוא על ארץ ישראל שהיא בחי' מלכות, והענין בזה, כי בארץ ישראל נשפעות כל ההשפעות הגשמיות באופן של 'עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה' (דברים יא, יב), שבארץ ישראל אין הלב מתגלה, כמו בבית המקדש שנאמר עליה 'עיני ולבי שם', והוא כח אלקי שמתגלה שם בלב יותר מאשר במוח, והטעם בזה משום שארץ ישראל מקושרת עם חוץ לארץ בבחי' 'סדנא דארעא חד הוא', והיא צריכה להשפיע גם לחוצה לארץ, אך 'עיני', היינו בחי' החכמה, יכולה להתגלות שם. 'שורייני דעינא באובנתא דליבא תלו' (ע"ז כח:), אך הלב אינו מתגלה, רק העין, ולפי ערך יתכן לדמות ארץ ישראל לנגלות התורה, לעומת בית המקדש שהיא בחי' פנימיות התורה. אך העין ששורה בארץ ישראל מחייבת השפעה בדרך השגחה למעלה מדרך הטבע, וכגון מה שנאמר על שומרי שביעית 'וצויתי את ברכתי' (ויקרא כה, כא), שהברכה מצויה בארץ ישראל לשומרי מצוותיה.

תרומות ומעשרות מקשרים את ארץ ישראל לבית המקדש - בשביל תרומה שנקראת ראשית

ולכך גם צריכים להפריש תרומות ומעשרות, שבהם מקדשים את ארץ ישראל, ע"י שמקשרים אותה עם בית המקדש, ששם מגולה ההשגחה של הלב. כי את התרומה הרי נותנים לכהנים העומדים לשרת בבית ה'. וביותר נעשה קשר ע"י המעשר שניתן ללוים, כי הלוים שייכים לימות החול באופן שמקושרים לשבת, כי הם היו המשוררים בבית המקדש, ובשירה זו הרי אומרים 'היום יום ראשון בשבת, היום יום שני בשבת' (תמיד פ"ז מ"ד), ומקשרים את ימות החול לשבת, כי כל השירה של ימות החול יונקת משבת, שהיא יום של שירה, וכנאמר 'מזמור שיר ליום השבת', ולא מצינו שיר לשאר הימים, אלא שהשירה של כל ימות החול יונקת משבת, וכאשר נותנים המעשר ללוים, מקשרים גם את ארץ ישראל לבית המקדש.

ומובן בזה היטיב מה שדרשו חז"ל (בר"ר א, ד) 'בראשית' בשביל תרומה שנקראת ראשית, בשביל ביכורים שנקראו ראשית, כי ב' ראשית מורה ששמים וארץ הם שנים, אך ע"י תרומה ומעשרות וכן ביכורים שמביאים לבית המקדש, נעשים שניהם אחד. וזהו גם מה שאמרו מאימתי קורין שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול תרומה, כי ע"י אכילת תרומה מתקשרים עם בית המקדש, ומתגלה אחדות ה' גם בחושך.

המעכב מעשרותיו מביא את אשתו לסוטה - מעש"ר אותיות ש"ם ר"ע וגימ' שמ"ן טהו"ר

ומבואר בזה מה שאמרו חז"ל (ברכות סג.) 'כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן, סוף נצרך לכהן', שנאמר (במדבר ה, י) 'ואיש את קדשיו לו יהיו', 'וסמיך ליה איש איש כי תשטה אשתו', שכאשר אין נותנים תרומות ומעשרות, מעוררים חשד על ארץ ישראל שכאילו אינה מופרשת מטומאת אומות העולם, והיא נחשדת שמקבלת השפעתה מן החכמות החיצוניות, כמו חוץ לארץ, וכענין 'תיבעל לטפסר תחילה', והרי הוא מחלל את קדושת ארץ ישראל, ולכן יצטרך הוא להביא את אשתו אל הכהן.

ונמצא מזה שהמעכב מעשרותיו הרי הוא כמוציא שם רע, ואכן מעש"ר הם אותיות ש"ם ר"ע, ומעש"ר עולה בגימטריא שמ"ן טהו"ר, ועם הכולל עולה בגימטריא תור"ה, ושמ"ן עולה בגימטריא מעי"ן טהו"ר, וכל זה רומז על השגת התורה בדרך נביעה ממעין התורה, ע"י בחי' חכמה סתימאה שהוא ענין שמן טהור, שההשגה בה היא בלב דייקא, שזהו סוד חנוכה, מעין השמן הטהור שיוצא לחוץ, וכשמקשרים ארץ ישראל לבית המקדש שהיא בחי' לב זוכים להשגה זו.

> **קיצור:** בפסח מביאים עומר שעורים כקרבן סוטה על חשד המלכות, ובימי הספירה מכינים לשער החמישים ומקשרים האותיות עם התיבות. וארץ ישראל היא עיני ה' שמחייבת השגחה שלמעלה מן הטבע, ובית המקדש עיני ולבי. ותרומות ומעשרות מקשרים את הארץ לבית המקדש, והמעשר ללוים מקשר את ימות החול לשבת. והמעכב מעשרותיו מעורר חשד שהארץ מקבלת מן החכמות החיצוניות, ולכן מביא אשתו לסוטה, ומעש"ר אותיות ש"ם ר"ע וגימ' שמ"ן טהו"ר, מעין התורה המושג בלב.

יח.

ויעתר יצחק - חתר לגבי מזלא בעת רצון, ונכ"ח גימ' מזל"א

ועתה נתנה ראש ונשובה לבאר תחילת הפרשה, ונתחיל במה דכתיב 'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא' (כה, כא), שכבר כתב בזוה"ק (ח"א קלז.) 'דצלי צלותיה וחתר חתירה לעילא לגבי מזלא על בנין'. וכן נכ"ח בגימטריא מזל"א. ותיבת ויעת"ר נוטריקון ו'אני ת'פלתי י' ע'ת ר'צון, שידוע שמשה רבינו נסתלק בעת רצון (זוה"ק ח"ב פח:), ואז השיג את שער החמישים, שהוא הכתר שמושג ע"י החכמה סתימאה בדרך מזל.

מזל שעה גורם - אין לך אדם שאין לו שעה, אי"ן לו שעה

ועיקר המזל הוא מזל שעה כמו שאמרו (שבת קנו.) 'מזל שעה גורם', היינו ז' כוכבי לכת, שצ"ם חנכ"ל, שהם מזל שעה, והם עיקר המזלות, וכמו שנתבאר שהמזל משפיע למלכות, ומזל שעה הוא בחי' מלכות.

ואמרו חז"ל (אבות ד, ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה', ופירש הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע (נועם אלימלך פר' בא), שאדם שאין לו השעה לתפילה, כמו החסידים הראשונים שהיו שוהים שעה אחת קודם התפילה (ברכות ל:), אינו בגדר אדם. ויש לפרש לפי זה באופן אחר, ע"פ דברי המגיד הק' ממעזריטש זי"ע על מה שאמרו 'אין מזל לישראל', שבחי' 'אין' הוא המזל של ישראל. וזה שאמר 'אי"ן לך אדם', אדם שהוא בבחי' אי"ן, אי"ן לו שעה, כי השעה היא בחי' מלכות, עולה לאי"ן, שהכתר שייך למלכות. ועיקר היניקה מן המזלות היא ע"י מזל שעה.

לו ולא לה - צדיק בן צדיק יש לו מזל מאבותיו, ובעת רצון אין הנוקבא עולה

וכבר כתב הרמ"ע מפאנו (מאמר חקור דין ח"ב פכ"ט) שמעשה אבות נעשה מזל לבנים, שמזל זה הוא נעלה מן הזכויות שלו עצמו, לפיכך כתיב 'ויעתר לו ה'' ופירש"י (כה, כא) 'לו ולא לה, שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע', שצדיק בן צדיק יש לו מזל ממעשה אבותיו, אך לא צדיק בן רשע, וכיון שיצחק חתר לגבי מזלא, שפיר נעתר לו ה' ולא לה.

וגם לפי מה שנתבאר שיצחק התפלל בעת רצון, יובן היטיב מה שנעתר לו ה' ולא לה, שכן בעידן רעוא דרעוין ביום שבת שהוא עת רצון, עולה הזכר עד הדיקנא ואל המזלות שבדיקנא והמלכות אינה עולה, כיון שאין לנשים דיקנא, ומהאי טעמא אין אומרים בשבת במנחה 'ישמחו במלכותך', שכיון שאין הנוקבא עולה, אינו זמן של שמחה וכמו שכתוב באריז"ל (שעה"כ ליל שבת דרוש ב). והמגיד הק' מקאזניץ זי"ע כתב (עבודת ישראל לסוכות) על פי דברי האריז"ל שנשים פטורות מסעודה שלישית. וממקום זה שורש כל הבריאה, שאז עלה ברצונו ית' לברוא את העולם, ולכן הוא עת רצון של הבריאה, וע"י התגלות המזל, אפשר אחר כך לבאר את כל הבריאה ע"פ חכמת התורה.

לנכח אשתו כי עקרה היא - היניקה ממזל שעה ע"י המלכות, ועשו ינק ממנה

אך עיקר היניקה של הבריאה מהמזל היא דייקא ע"י המלכות, שהיא בחי' מזל שעה, וזהו דכתיב 'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא',

היינו שהוא חתר אל המזל כמרומז בתיבת נכ״ח שהיא בגימטריא מז״ל, ולכן התפלל לנכח אשתו, היינו בחי׳ המלכות, ונתן טעם לדבר כי עקר״ה היא, שכן עקר״ה עולה שע״ה, שעיקר היניקה היא מזל שעה שזהו בחי׳ מלכות. ומכל זה נולד גם עשו, שכיון שהיניקה היא ע״י המלכות, היה גם עשו יכול לינוק ממנה, כי עש״ו עולה שע״ה עה״כ, והוא ינק מחכמת המלכות גרידא.

קיצור: יצחק חתר לגבי מזלא בעת רצון, ונכ״ח גימ׳ מזל״א. ועיקר המזל מזל שעה בחי׳ מלכות, ואי״ן לך אדם, אי״ן לו שעה. ונעתר לו ולא לה, כי לצדיק בן צדיק יש מזל מאבותיו, ובעת רצון אין הנוקבא עולה. ועיקר היניקה ממזל שעה ע״י המלכות, ולכן התפלל לנכח אשתו, ועקר״ה עולה שע״ה, ולכן ינק ממנה גם עשו.

יט.

עשו מכר את הבכורה כי אחריתו מיתה

ואחר כך מכר עשו את הבכורה בנזיד עדשים, ואמר ׳הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה׳, והענין בזה, כי עשו ינק רק מחכמות חיצוניות, ועי״ז נעשה כבהמה, ולהאי טעמא הוא גם מת כבהמה, ועיקר יתרון הראשית היא שמגיעה עד האחרית, והיא משפיעה אל המלכות, והאחרית היא תחיית המתים, אך כיון שכפר בתחיית המתים, והאחרית שלו היא מיתה, שוב אין לו שום יתרון בראשית, ואינו צריך את הבכורה, ולכן מכר את הבכורה.

נזיד עדשים מאכל אבלים - ט״ל עולה טו״ב כ״ב, וטו״ב פעמים כ״ב עד״ש

ומכר את הבכורה בנזיד עדשים, שהוא מאכל אבלים (רש״י כה, ל), והוא חלק מניחום אבלים, שכשאין אוכלים כבהמה אלא בקדושה, ומקשרים את הארץ לשמים והחיצוניות עם הפנימיות, אזי זוכים לחכמה הפנימית ולתחיית המתים שמקורה בחכמה זו, כי ט״ל עולה טו״ב כ״ב, שהראשי תיבות ׳את השמים ואת הארץ׳ בגימטריא טו״ב, ועם כ״ב האותיות ששורשן בחכמה סתימאה (כנ״ל אות ה), הרי הם ט״ל, והנה טו״ב פעמים כ״ב בגימטריא עד״ש, ועשו החליף את הבכורה בעדשים.

יעקב נטל מעשו את הארץ לקשרה לשמים - שדה אשר ברכו ה׳

ועיקר נטילת יעקב את הבכורה היתה בחלק של הארץ, כי ׳בראשית ברא אלקים׳ היינו ב׳ ראשית שמים וארץ, ויעקב מעצמו היה איש שמים,

כנאמר 'יושב אהלים' (כה, כז), ואהל הוא רקיע, כמו שנאמר (ישעיה מ, כב) 'וימתחם כאהל לשבת', ו'זאת התורה אדם כי ימות באהל', ומעשו נטל את הארץ לקשרה אל השמים, והפך את השדה של עשו להיות 'שדה אשר ברכו ה'', שטל השמים הבא ממוחא סתימאה ירד עד לארץ.

הברכה מחברת ראשית ואחרית ולכן הלכה אחר הבכורה - ברכה לפניה ולאחריה

ומהאי טעמא הפסיד עשו את הברכות ע"י שמכר את הבכורה, כי גם ברכה ענינה חיבור ראשית ואחרית, ולכן מברכים ברכה לפניה וברכה לאחריה, ועל התורה מברכים לפניה ולאחריה, וכן על המזון, כי התורה היא מזון הנשמה, והמאכל הוא מזון הגוף, והם בחי' שמים וארץ, וע"י הברכות נעשה קשר ביניהם. והיינו דאמרו (ברכות לה.) על מה שנאמר (תהלים כד, א) 'לה' הארץ ומלואה, וכתיב (תהלים קטו, טז) 'והארץ נתן לבני אדם' שכאן קודם ברכה, וכאן לאחר ברכה, והכוונה בזה שאחר ברכה ניתנה הארץ לבני אדם, באופן שהיא עדיין של ה'. וכמו תורה שבעל פה שניתנה לבני אדם, כי 'לא בשמים היא', והיא מתפרשת לפי החכמים כאן בארץ, והוא קשר שמים וארץ.

קיצור: עשו מכר את הבכורה כי אחריתו מיתה, ומכרה בנזיד עדשים מאכל אבלים. ויעקב נטל מעשו את הארץ לקשרה לשמים, ולכן הלכה הברכה אחר הבכורה, כי גם הברכה מחברת ראשית ואחרית.

כ.

ויהי כי ארכו לו שם הימים - ראש השנה יומא אריכתא, חכמה המחוברת עם הכתר

ואחר כך היה יצחק בארץ פלשתים, וכתיב (כו, ח) 'ויהי כי ארכו לו שם הימים'. והמכוון בזה לראש השנה, שהוא יומא אריכתא (ביצה ד:), וסופי תיבות ויה"י כ"י הם י"י, ארכ"ו ל"ו הם ו"ו, 'ש"ם הימי"ם הם ם"ם, וביחד הם ב"פ יו"ם יו"ם, היינו שני ימים שהם כאחד, וביום הראשון נוסרים את הכתר, וביום השני את החכמה, וזהו בפנימיות. ובחיצוניות מתחילים רק ביום השני. אך שניהם הם כיומא אריכתא, והיא חכמה שיונקת מן הכתר. וגם הפנימיות מתחלקת לשנים, והחיצוניות שבה נוסרים ביום הראשון, והפנימיות שבה ביום השני, ונמצא שיש כאן שילוב וחיבור של חיצוניות ופנימיות, שזהו בחי' חכמה סתימאה, חכמה שמחוברת עם הכתר.

מראש השנה יונקים גם האומות - בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא

אך מראש השנה יונקים גם אומות העולם, כיון שהוא יום הרת עולם, וגם אומות העולם נבראו ביום זה, ובפרט יונקים פלשתי"ם שעה"כ עולה בגימטריא רא"ש השנ"ה, וצריך להוציא מן החיצונים את יניקתם. וזהו הענין שלמדים מפסוק 'בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא' (שופטים ה, כח), ענין התרועה והשברים (ר"ה לג:), ואיתא בזוה"ק (ח"ג קפד:) שיש חלון דחכמתא שדרכו מסתכלים לתוך הקדושה, וזהו 'בעד החלון נשקפה', וגם ינקה מהבכיה של הקדושה, שזהו ענין 'ותיבב אם סיסרא', ובמה שלמדים ממנה את ענין התרועה והשברים מוציאים את היניקה ממנה.

ודייקא אם סיסרא ינקה, כי היא בחי' בינה, ואצל החיצונים הבינה היא העיקר, וכן מה שלמדים מהתם התרועה והשברים, הם ג"כ בחי' לאה ורחל (שעה"כ ר"ה ח), וגם שיניקתם בראש השנה היא מהמוחא סתימאה, שמשמשת באריך במקום בינה, וכמו שנתבאר (אות ח) מה שאומרים 'בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים'.

וישקף אבימלך בעד החלון - החשד על רבקה, ונקתה ונזרעה זרע ומאה שערים

וכן באבימלך כתיב 'וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון', וראה את היחוד של 'ארכו לו שם הימים', של יומא אריכתא. ונעשה כביכול חשד על רבקה, כנאמר (כו, י) 'כמעט שכב אחד העם את אשתך', וכשיורדים למטה ויוצאים טהורים, מתקיימת הבטחת הכתוב 'ונקתה ונזרעה זרע' (במדבר ה, כח), וחלה ברכה על התבואה, שלעומת מי שאינו נותן מעשר צריך להביא את אשתו לסוטה, כך כשיש חשד של סוטה אך מתבררת הטהרה, חלה ברכה של מעשר שהוא אותיות שם רע, ולכן 'וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'' (פסוק יב), ופירש"י 'אומד זה למעשרות היה', שכאשר נותנים עשירית מתברכים פי מאה, ולעומת מה שרגלי הק' יורדים לחיצונים, הרי כשעולים מן החיצונים טהורים זוכים למאה ברכה. והברכה שורה מכח שמא קדישא שממשיך ברכה, שזהו ג"כ לעומת מה שעל סוטה אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים (סוכה נג.), וזהו 'ויברכהו הוי"ה'.

חידושי תורה שמעלים את החכמות החיצוניות - ויוסף בן זקונים שטנו של עשו

ובכלל 'ונקתה ונזרעה זרע' הוא שמתחדשים חידושים בתורה, שיכולים להעלות על ידם אפילו את החכמות החיצוניות. וכמו כן יעקב אחר שנטל

את הבכורה מעשו שהוא איש השדה וחיצוני, בבחי' חכמות חיצוניות, זכה יעקב לטל של תחיה שיורד עד לארץ, ומעלים בזה את כל החיצוניות. וגם יוסף הוא שטנו של עשו (רש"י ל, כה), ויוסף הוא 'בן זקונים' (בראשית לז, ג), 'וזקן זה שקנה חכמה', והיינו החכמה סתימאה, כי הזקן הוא הדיקנא, והדיקנא היא מחכמה סתימאה דאריך.

הצנועות יצאו טהורות מן החשד וזכו לנר חנוכה - החינוך לבית המקדש ואורו של משיח

וכל זה היה גם בחנוכה, שהיוונים רצו להחשיך את ישראל בחכמות חיצוניות, ולטמא את בנות ישראל, ונתעורר חשד, אך הצנועות מסרו נפשם ויצאו טהורות ע"י מסירות נפש, וזכו לנר חנוכה, וכן אות הק' ש'רגליה יורדות מות' (משלי ה, ה), היא צורה של אות נ' ור', שאחר שעלו מן החשד נתהפך לנר חנוכה והוא ענין חכמת התורה בדרך מעין. ופורים הוא סוף כל הנסים, אך אור חנוכה מתפשט יותר וביתר עומק, שמעשה חנוכה היה אחר מעשה פורים. וזהו החינוך לבית המקדש, והארה מאורו של מלך המשיח, שיתגלה לעתיד לבוא, וייפתח מעין החכמה, 'ולתורתו איים ייחלו' (ישעיה מב, ד), במהרה בימינו אמן.

קיצור: ויהי כי ארכו לו שם הימים הוא ראש השנה יומא אריכתא, חכמה המחוברת עם הכתר, וס"ת הם ב"פ יו"ם. ומראש השנה יונקים גם האומות, ופלשתים עה"כ גימ' ראש השנה, ולכן מוציאים מהם את היניקה בתרועה ושברים שלמדים מאם סיסרא. ואבימלך ראה בעד החלון, ונעשה חשד על רבקה, וכשיוצאים טהורים ונקתה ונזרעה זרע, מאה שערים וחידושי תורה שמעלים את החיצוניות, ויוסף בן זקונים שטנו של עשו. וכן בחנוכה הצנועות יצאו טהורות מן החשד וזכו לנר חנוכה, וחנוכה שאחר פורים מתפשט יותר, והוא אורו של משיח.

נדבת ידידינו הרב החסיד
רבי **יהודה זילבער** הי"ו
לע"נ זקינו הרה"ג צבי הירש ב"ר משה יהודה ע"ה • נלב"ע ה' אייר תשי"ג לפ"ק
וזו' האשה החשובה מרת פייגל סאסיל ב"ר ניסן ע"ה • נפטרה כ"ו כסליו תשע"ב לפ"ק

פנינים ופתגמים

פרשת חיי שרה תשפ"ז

סעודה ליל שבת

א) **ותאמר** שתה אדני ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו, ותכל להשקתו **ותאמר** גם לגמליך **אשאב** (כד, יח-יט). נספר מסידים (סי' תקלח) למד מכאן שמה שאמרו חז"ל (ברכות מ.) אסור לאדם לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו, זהו רק לענין אכילה אבל לענין שתיה, אדם קודם לבהמה, וכמו שרבקה השקתה תחילה את אליעזר ורק אח"כ שאבה לגמליו. ויש להוסיף על זה, שלהלן (פסוק נב-נג) כתיב ויתן תבן ומספוא לגמלים ואח"כ כתיב ויושם לפניו לאכול, והרי שלענין אכילה הקדימו את הגמלים לאליעזר, ובזה מוכח שרבקה ידעה שצריכים להקדים בהמה לאדם באכילה, וכיון שלענין שתיה הקדימה את הגמלים שפיר למדים מזה שאחיה שאני.

והטעם בזה יש לומר, שמצוי שיהיה האדם בחשש סכנות נפש ע"י צמאון יותר מע"י רעב, ולכן מחשש סכנות נפשות יש להקדים שתיה לאדם.

ובאן תכן ביקש אליעזר לרבקה להגמיאני נא מעט מים מכדך', שנראה מזה שנתכוין לומר שהשתיה היא לו למשיב נפש, כיון שבא מדרך רחוקה, אבל בחמת הא לא שהה על הדרך טובא, שהרי היה לו קפיצת הדרך. ומכאן למדו למה שפירשו בעלי המוסר, שעיקר ענין הכנסת אורחים אינו למען להטיב עם האורח ולסעדו בהיותו על הדרך, אלא עיקר המכוון בזמנים אלו, הוא על המכנים האורח שיזכך את מדותיו להטיב לזולת. והרמיזה לכך שהכנסת אורחים שמפורש בתורה היתה, מה שהכנים אברהם את המלאכים לביתו, והרי מלאכים אינם צריכים לאכול, ועל כרחך שאין המכוון אל האורח אלא על מכנים האורח. ואף אנו נוסיף שגם כאן לכאורה ריחמה אליעזר את רבקה שכאילו הוא כבר זמן רב על הדרך, אלא שכיון שעיקר המכוון אינו להאכיל את האורח, אלא לזכך את המכנים אורח, שפיר אין זה מוגזם.

ב) **ולבני** הפילגשים אשר **לאברהם נתן אברהם מתנות** (כה, ו). ופירש"י שם טומאה מסר להם. יש לומר, שכבר פירשו (קול אליהו להגר"ח), מה שכתב רש"י 'נשים בכמובא ופלגשים בלא כתובה', כי אמרו חז"ל (סוטה יז.) אין

ומשה זוכו שכינה ברויה ביניהם, ופירש"י שם י' בשים וה' במשה. והנה י"ה הוא מני שם, אבל השם נשלם ע"י הכתובה שים בה אותיות ו"ה, אבל פלגשים שמין להם כתובה אין להם רק מני שם, ולכן מכונים 'פלגשים' לשון פלג שם.

ויובן בזה מה שעמלק מפריד את שם הוי"ה בין י"ה שנו לו"ה, וכמו שאמרו (תנחומא תצא יח) שנשנע ה' שמין שמו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כי עמלק גולד מפלגש, כלכתיב (בראשית לו, יב) 'ותמנע היתה פלגש לאליפז וגו' ותלד לאליפז את עמלק'. ולכן כתב רש"י 'שם טומאה מסר להם', כי פלג שם זהו שם טומאה, שבטומאה אין שלימות, ורק בקדושה שייך שלימות, ובקדושה השם שלם.

אחד הבאטע

ג) **גר** ותושב אנכי עמכם (כג, ד). ופירש"י שם תרגו הריני גר, ושם לץ תרגו הריני תושב ומטלטל מן הדין, שאמר לי הקב"ה 'לזרעך אתן את הארץ'. הנה אמרו רז"ל (תוספ' בראש"י) על הפסוק 'בראשית ברא אלקים' שבגיל ישראל שנקראו ראשית. והענין בזה, כי עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, מכוונות לעשרת הדברות, ואמר הרשון שהוא מאמר בראשית מכוון לדיבור 'אנכי ה' אלקיך', וכיון שרק ישראל קיבלו עליהם דיבור 'אנכי ה' אלקיך' לכן גם בראשית נאמר רק בשביל ישראל. וזהו שרמז כאן אברהם בשאמרו 'גר ותושב אנכי עמכם', כי ג"ר תוש"ב עולה ראש"ת, 'אנכי' רומז למאמר 'אנכי', שע"י משה ברשא"ת נברא העולם למי שיקבל עליו אנכי, יכול אברהם ליטול את מערת המכפלה מן הדין, כיון שכל העולם שייך לו.

ד) **ואבא** היום אל העין (כד, מב). ופירש"י, היום יצאתי והיום נתתי, מכאן שקפצה לו הארץ. אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיזה. וכבר דקדקו בטעמם שהכתיב רש"י לדשם רב אחא דייקא בפסוק זה שאמר שקפצה לו הארץ. ויש לומר שכבר כתבו בספה"ק (מובא בבעש"ט עה"ת חוקת ה) שהר"ת של ו'אבוא היום אל ה'עין, הוא שם אהו"ה, והוא השם שמסובב לקפיצת הארץ. והנה שם זה עולה טו"ב, ומצינו ענין מיוחד בטוב, שים בו כפילות, בטעם 'שנכפל בו כי טוב', וכמו כן מה שכפלה תורה שיחת אליעזר, נודע מענין זה שים בהטוב.

והענין בזה, כי על הטוב חל ברכה, ועי"ז הוא נכפל, וכן מצינו לענין זיווגים, שהרי זיווגים שייכים לטוב, וכמו שאמרו (תענית כו:) לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב ויום הכיפורים וכו' שבהם נתנו ישראל יולדות וחולות בכרמים, והרי לן שימים שעסקו בזיווגים מכונים 'ימים טובים'. ואמרו חז"ל (יבמות סב:) השרוי בלא אשה

שרוי בלא ברכה, כי רק כשנותן משה ונשלם מלוי הטוב, אז שייך שתחול עליו הברכה. והרי גם כאן הלך אליעזר להביא זיווג ליצחק, ולכן נתכוין לשום שעולה טו"ב, ומשם מזה שקפלה לו הארץ, ואלה הברכה שנכפלה בתורה. וגם על עצמו אלה הברכה, שהרי מכח נתינתו בשליחות זו זכה לנחת מכלל תרוי בלכל דרוך (בר"ר פ, ז).

ה) **עוד** יש לומר, בקיצור שני מימרות אלו, של קפילות הארץ ויפה שיחתן של עבדי אבות. כי כבר ביארנו בטעמא דמילתא שצריכים להעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום (ברכות ח.), כי בתורה הק' מלבד הקדושה שיש בהתיבות שבה יש בהם משמעות, יש קדושה גם בעצם התיבות, שמפאת כן גם הגורם תורה ולא מבינה יוצא ידי חובת לימוד התורה (שו"ע הרב הל' ת"ת ג יג), ולכן יש להעביר הסדרה שנים מקרא, כנגד קדושת התיבות וקדושת המשמעות. ואילו בתרגום אין קדושה רק בהמשמעות, אבל התיבות עצמן של תרגום אין בהם קדושה, ולכן מעבירין על התרגום רק פעם אחד.

ולפי"ז היה מקום לומר, שקדושת התיבות חלה על תורתן של בניס, אבל על שיחתן של עבדי אבות, לא חלה הקדושה בעצם התיבות, ולכן אמר שיפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בניס, שהגם שהם רק עבדים מעפ"כ יש קדושה בהתיבות שאמרו, ולכן נכפלה שיחתו בתורה, כעין שנים מקרא.

והרי מה שקפלה הארץ לאליעזר היתה מכח השם הק' הרמוז בראשי תיבות ו'אבוא ה'יום א'ל ה'עין (מובא בבעש"ט עה"ת פרשת ה), ולראשי תיבות לא שייך רק כשיש קדושה על התיבות, דבלא"ה מה יתרון להראשי תיבות, הרי הן רק אותיות. ושפיר הסמיך רש"י לזה שקפלה לו הארץ שיפה שיחתן של עבדי אבות, כיון שמכאן חזינן שגם בדיבורם יש קדושת התיבות.

ו) **והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק** (כד, יד). ומילו לקמן (פסוק יח-יט) ממרה רבקה "שתה אדני ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו, ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב". ונראה מזה שאיתמה רבקה מן הסימן שעשה אליעזר, כי הסימן היה שתאמר שתה וגם לגמליך אשקה, והיא השקתה תחילה ורק אח"כ ממרה שגם לגמליך אשקה. ולהלן (פסוק מד) כשחזר אליעזר כל הסיפור, אמר גם בעשה רבקה שאמרה "גם אתה שתה וגם לגמליך אשקה", ונריך עיון, ועל רחיתי בעת מי שדקדק כן.

ויש לומר שאליעזר היה עבד, ואמרו חז"ל (יבמות סב.) שעבד הוא עם הדומה לאמור, ולכן השוה אליעזר את

האדם לבהמה. ומפשר גם להסביר, שעבד הוא בעל הכנעה, ומינו מחשיב את עצמו יותר מן הבהמה, ולכן הוא כולל את עצמו עם הגמלים. אבל רבקה שהיתה מן המהות הקדושות היא הבינה שלא שייך לדמות אדם לבהמה, ואין להכליל חומש כאחת, ולכן השקתה חומו ורק אח"כ אמרה שגם לגמלים תשתה. אבל כשחזר אליעזר על הסיפור הרי ליבר עם לבן ובתואל, שהם דומים לחמור, ואינם מבינים כלל ההבדל בין האדם לבהמה, ולכן הכליל לפניהם אליעזר את עצמו עם הגמלים גם במעשה של רבקה.

ז) **אמרו** חז"ל (בר"ר פ, ז) אליעזר על ידי שמירת חומו לדיק בחמורה, יצא מכלל חרור לכלל ברוך. הענין בזה, דכתיב (משלי כב, כט) 'חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב'. פירוש, איש חנשים שמבקשים לעלות למדריגות רמות, ולכן מזלזלים בעניינים נמוכים שמוטל עליהם לעשות, והמה ודאי לא יבינו מבוקשם, כיון שאת מה שמוטל עליהם אינם עושים. אבל 'איש מהיר במלאכתו', היינו מי שהוא נאמן במלאכתו המיוחד לו, ולא יחפוץ כל כך להתעלות, אלא יכיר כמה שמוטל עליו ויעשנו בנאמנות, הוא 'לפני מלכים יתיצב' היינו שהוא אכן יזכה לעלות למדריגות נשגבות, ויהיה מקומו לפני מלכים.

ואליעזר הרי היה עבד מברהם אבינו, ובודאי שע"י דביקות אליו היה יכול להשיג מדריגות רמות ביותר, אבל הוא הכיר את שלו, וידע שעליו להיות עבד נאמן, ולכן שירת את אברהם בנאמנות, בלבדי לחפוץ רק לזכות למדריגות, ולכן אכן נתעלה מאוד, ויצא מכלל חרור לכלל ברוך.

ח) **ואבא** היום אל העין (כד, מב). ופירש"י, היום יצאתי והיום בחתי, מכאן שקפצה לו הארץ. וכתבו בספה"ק (מובא בבעש"ט עה"ת חוט ה) שהשם של קפיצת הדרך רמוז כאן בהרמזי תיבות, שהוא שם אהו"ה. ויש לומר שכל ענין רמזי תיבות, הוא דילוג וקפיצה, כיון שמדלגים על כל התיבה, ונוקטים רק את האות הרמזנה, ולכן מרומז בר"ת.

ושם זה רמוז גם ברמזי תיבות 'את השמים ואת הארץ', כי המיבור והמהלך בין שמים לארץ הוא ג"כ רק ע"י קפיצה ודילוג, כיון שמרחק רב ביניהם.

וגם סופי תיבות מורים על דילוג, שגם בהם נוקטים חות אחת ומדלגים על השאר, ולכן בכתוב (כד, י) 'ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכל טוב אדניו בידו'. מרומז הליכתו גם בסופי תיבות, שכן ס"ת מגמלי אדוניו וילך וכ"ל הס ג"כ וילך, שכיון שהליכתו היתה בדרך קפיצת הדרך לכן הוא מרומז גם בס"ת. והוא לקח עשרה גמלים משר י"פ גמ"ל עולה תשל"ה, שהוא מספר הר"ת של שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ברוך שם כבוד מלכותו

לעולם ועד. כיון שרמזי מיצות מורים על קפיצת הדרך.

והנה גם הרמזי מיצות שלכל
המהות ש"רה ר"בקה ר"חל
ל"לה, עולים כמספר תש"ל, ולכן כדי להביא את רבקה ליצחק, היה לו קפיצת הדרך הרמוז ברמזי מיצות.

לפני התפילה

ט) **בפרשתן** מובא הקיון הרמזון שהיה בארץ ישראל,
כמה שקנה אברהם אבינו את מערת המכפלה מעפרון החתי. ואברהם הפציר בו שימכרנו. ויש לומר הענין, דהנה רש"י פירש על הפסוק 'ברמזית ברא אלקים', שלא היה ירוך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם, ומאי טעמא פתח בברמזית משום 'כח מעשיו הגיד לעמו', שאם יאמרו אומות העולם לסטים אתם יאמרו לו כל הארץ של הקב"ה. ולכאורה תמוה מאי טעמא סיבב הקב"ה שיקבלו את ארץ ישראל בתופן שיכולים לטעון לסטים אתם, ובעבור כן היה צורך לפתוח את התורה במעשה ברמזית, הלא הקב"ה היה יכול להנחיל את ארץ ישראל לישראל בתופן שלא יהיה שייך כלל לטעון לסטים אתם.

אמנם יש בענין הדין, דין פשוט, ולפניים מזה יש את עומק הדין, ולפעמים גם אם לפי הנראה בפשטות נותן הדין לחייב את המייב, מכל מקום לפי עומק הדין הוא זכאי. ולזה הקב"ה שיזכו ישראל בארץ ישראל לפי עומק הדין, ולא רק לפי הדין הפשוט, ולכן סיבב שלפי הדין הפשוט יהא נראה שהם לסטים, ועי"ז נדע שזכותם בארץ ישראל הוא מעומק הדין, ומכח מעשיו שהגיד לעמו לתת להם נחלת גויס.

וזהו מה שאמרו חז"ל (שבת י.) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו, כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה ברמזית, כי דין אמת לאמיתו הכוונה לעומק הדין, ודיין שדן לפי עומק הדין נעשה שותף להקב"ה במעשה ברמזית, שנאמרו בתורה רק כדי להוכיח שישראל זכו בארץ ישראל לפי עומק הדין.

ובמו כן היה כאן באברהם, שלכאורה לפי רואת העין נראה, שהפצרת אברהם לעפרון למכור לו את נחלתו, יש בה משום איסור 'לא תחמוד', שענינו שחומד את שאינו שלו, ומוזיל זהב מכיסו כדי לקבלו, ואיסור לא תחמוד הוא ענף מענפי הגזל, ונמצא שקנין זה מעורר את טענת לסטים אתם. אבל דייקא כך היה ירוך אברהם לקנותו, כדי להרואות שאין הקנין שלו לפי הדין הנראה אלא לפי עומק הדין.

ויש להוסיף שמורש 'לא תחמוד' הוא עין רעה, שמחמת שעינו רואה בשל אחרים, הוא חומד את שלו על ארץ ישראל כמיב (דברים יח יב) 'שיני ה' אלקיך בה', ועין זה מבטלת את עין הרעה,

ולכן היה צריך להיות הקנין דייקא בפופן של ירך תמוד׳ שענינו עין רעה.

י) **ואבא** היום אל העין (כד, מב). ופירש״י, היום יצאתי והיום בחתי, מכאן שקפצה לו הארץ. וכתבו בספה״ק (מובא בבעש״ט פרשת ה) שהשם של קפיצת הדרך הוא שם אהו״ה שרמוז כאן בהרמזי תיבות. ושם זה עולה בגימ׳ טו״ב. והענין הוא שאמרו חז״ל (פסחים ג.) לעולם יעשה אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב, והרי לן שיעיצה לדרך צריכה להיות בחמי׳ טוב. והרי קידושין נקראים דרך, כמאמר הכתוב (משלי ג, יט) ׳דרך גבר בעלמה׳ (קדושין ב:), ולכן כשיצא אליעזר לדרכו להביא זיווג ליצחק, הלך בכי טוב, והיה מכוין את השם העולה טו״ב, ולפיכך קפצה לו הארץ.

יא) **אמרו** חז״ל (שם) דרכו של איש לחזר על אשה, ואין דרכה של אשה לחזר על איש, משל למלך שאבדה לו מגידה מי מוצא על מי, בעל מגידה ממצא על מגידתו. והרי לן מזה שאשה נקראת מגידה, ואליעזר נשלח כאן להמציא מגידת יצחק, והרי מגידה מחזירים לבעליה רק קודם יום, ולכן נשלח דייקא אליעזר שאמו עולה אחד יותר מיום״ם, שענינו שמתגברים על היום ולא מתייאשים.

ואבן על רבקה היה מקום להתייאש, כיון שהיא נפלה לידי לבן ובתואל שהיו קליפות גדולות מאוד, והיה אשם גדול שלא יוכלו להוציא תועה אשה, ואריכים להתייאש ממנה, אבל אליעזר בכחו הגדול להתגבר על היצוה, לא התייאש ממנה, והמזירה לבעליה.

ויומתק בזה מה שעשה אליעזר סימן להכיר את הזיווג הרמוזה ליצחק, שהרי אמרו חז״ל (ב״מ פו:) על אגידה, דרשהו שלא יהיה רמאי, ומי לנו רמאי גדול מלבן ובתואל הארמי, ולכן היה מוכרח לדרוש את האגידה ע״י סימנים.

יב) **בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.**
יש לומר רמז בזה, דהנה ג״ת השמי״ם עה״כ עולים בגימטריא כל התותיות עד ר׳, ותסר ס׳ ות׳, ושני תותיות אלו מוריס על שבת, וכדאיתא בזוה״ק (ח״ג עו.) ששבת תתון ג״ת עם ג׳, ותות הד׳ מורה על הברכה שמורה בשבת. והנה וע״ת האר״ץ עה״כ עולה שב״ת, ונמצא שמרומזים בתיבות אלו כל כ״ב התותיות, כי בתותיות אלו ברא הקב״ה את השמים ואת הארץ.

יג) **במזמור** ק״ז שמתהלים שתומרים בערב שבת, כתיב ישם נהרות למדבר. יש לרמז בזה ביאת יתרו אל משה אל המדבר כדי לקבל את התורה. דהנה מש״ה יתר״ו עולין תתק״ס עה״כ, שהוא מספר הלוגין שיש בתקוה של מ׳ סאה, והוא ענין נהרות שמטהרים בתקוה, וענין ׳ישם נהרות למדבר׳, היינו פגישת יתרו עם משה במדבר. ומכן יש״ס נהרו״ת הם תותיות

מע"ה יתר"ו עם נ' שמורה על שער הנ', שנתגלה בזמן תורה (זוה"ק ח"ג נח:), משר לזה בא יתרו.

אחר התפילה

יד) **ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך** (כד, י). והליכת אליעזר היתה בקפיצת הדרך, ומשמע שיש קשר וסיבות ענין קפיצת הדרך אל הגמלים, וכן מצינו בחז"ל (יבמות קטז.) גמלא פרחא, ופירש"י הולך מהר כעוף פורח.

ויש לומר, שמכאן היה שורש לנס פורים, שהתם כתיב (אסתר ח, י) וישלח ספרים ביד הרצים בסוסים רוכבי הרכש המשתרים, ופירש"י משתרתים מין גמלים הממהרים לרוץ, כי בגמלים מצינו כח של רוץ ופריחה בדרך לילוך.

והענין בזה, כי אמרו חז"ל (בר"ר נח, ג) מה רחתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות אלא תבוא את בתה של שרה שחיתה ק' וב' וז' ותמלוך על ק' וב' וז' מדינות. יש לומר שבמספר קכ"ז ביקש לעורכן על ידי מזמור קכ"ז שבהלים לכתיב "שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת וגו' כן יתן לידידו שנה". והטעם בזה הטורי זהב (אבה"ע סי' כ"ה סק"ט), שיש תלמידי חכמים המנדדין שיהא בעיניהם כדי לעסוק בתורה, אבל אם אדם יושן רק כדי שיהיה לו מזה גלול ללמוד, אזי יזכה להשיג בשעה אחת מה שזוכה השני בכמה שעות. ולכן אמר "שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת" שלחינם אתם מנדדים שיהא מעיניכם, שהרי "כן יתן לידידו שנה" שהקב"ה נותן את התורה גם לידידו היושנים רק בשם שמים שיוכלו ללמוד תורה בגילותא. וכן ידוע שהחפץ חיים היה מכנה תורות בית המדרש בשעה שמים עשרים, כדי **ומבואר** בזה היטיב פלוגתת רב ושמואל על הודו וכוש, שאחד אמר הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם, ואחד אמר הודו וכוש גבי הדדי הוו קיימי (מגלה יח.). שאלו ואלו דברי אלקים חיים, שאליבא דאמת היו רחוקים זו מזו מסוף העולם ועד קצהו, אבל כיון שנעשו מקשה אחת בכתה של אסתר בת בתה של שרה.

טו) **במדרש** (בר"ר נח, ג) **רבי עקיבא היה יושב ודורש** והצבור מתנמנם בקש לעוררן, אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבא אסתר שחיתה בת בתה של שרה שחיתה ק' וב' וז' ותמלוך על ק' וב' וז' מדינות. יש לומר שבמספר קכ"ז ביקש לעורכן על ידי מזמור קכ"ז שבהלים לכתיב "שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת וגו' כן יתן לידידו שנה". והטעם בזה הטורי זהב (אבה"ע סי' כ"ה סק"ט), שיש תלמידי חכמים המנדדין שיהא בעיניהם כדי לעסוק בתורה, אבל אם אדם יושן רק כדי שיהיה לו מזה גלול ללמוד, אזי יזכה להשיג בשעה אחת מה שזוכה השני בכמה שעות. ולכן אמר "שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת" שלחינם אתם מנדדים שיהא מעיניכם, שהרי "כן יתן לידידו שנה" שהקב"ה נותן את התורה גם לידידו היושנים רק בשם שמים שיוכלו ללמוד תורה בגילותא. וכן ידוע שהחפץ חיים היה מכנה תורות בית המדרש בשעה שמים עשרים, כדי

לזרז את הלומדים לילך ליעזן כדי שיוכלו להשכיח בכח מחודש לעסוק בתורה.

ולבן כשראה ר' עקיבא שהעם מתנמנים, הבין שזה נובע מחמת שנדדו שינה מעיניהם בלילה כדי לעסוק בתורה, על כן רמז להם במספר קכ"ז של ערה ומסתר, שיתעוררו ממזמור קכ"ז שלא לנדד שינה בלילה, ועי"ז יוכלו להיות ער ביום ולעסוק בתורה ביסוד הדעת.

טז) **תשב אתנו הנערה ימים או עשור** (כד, נה). הנה ימים הם שנים, ועם עשור הרי הם י"ב, כי זיווג נכון נקבע עם המזיק י"ב חודשים, שזה ענין שנה רמשנה לנשואין, וכענין שהסימן לשהמה שאינה טריפה היא שעברו עליה י"ב חודש (חולין מז:), שכן בי"ב חודש עוברים כל מיני מצבים, ומה שהמה שרדה כל מיני מצבים אלו, הרי זה סימן מובהק ששלימה היא ואינה טריפה. וכמו"כ זיווג שהמזיק י"ב חודש הרי זה הוכחה שהוא זיווג הגון, ויכולים להיות בטוחים שמחזיק עוד רבות בשנים. ולכן גם נותנין לשמולה י"ב חודש, להכין עצמה אל הנישואין, שכל ענין נישואין נמדד בי"ב חודש.

ובל חודש מאיר לירוח אחר של השם שעולה הק', ומרומז בחיבת חד"ש שעולה י"ב פעמים הוי"ה, ומש עברו כל הי"ב לירופים הרי מורה על קיום תמידי, וזהו שנאמר (דברים כד, ה) 'כי יקח איש אשה חדשה וגו' נקי יהיה לביתו כי

חד"ש עולה י"ב לירופי הוי"ה, שאת אלו לריכים לעבור כדי שתהא אשתו קבועה וקיימת.

ובתיב (תהלים סח, ז) 'מושיב יחידים ביתה מוציא אסורים בכושרות', שגם ביציאת מלרים בעת קריעת יש סוף נחלקה היס לי"ב גזרים (ספרי"ר ז, יח), כנגד י"ב לירופי הוי"ה וכנגד י"ב שבטים, שעי"ז נחשבת היציאה ככשרה, וכמו בהמה כשרה שהסימן הוא שעברו עליה י"ב חוד"ש, והוא גם ענין זיווגים שעליהם נאמר 'מושיב יחידים ביתה'.

וזהו שאמרו 'אחתינו את היי לאלפי רבבה וירש זרעך את שער שונאיו', שיש י"ב שערים של שונאים (מג"א בשעלותך), ואלפי רבבה הם י"ב אלף, והם כמו ימים או עשור, והיינו שבירכו אותה שזיווגה תעלה יפה, ותחזיק י"ב חודש, וכבר זה גם תוכל להתגבר על י"ב שערי שונאים.

יז) **בנועם** אלימלך בפרשתן כתוב על מאמרם (מנחות מג:) 'חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, מקרא (דברים י, יב) 'מה ה' אלקיך שואל מעמך' כו' אל תקרא מה אלא מאה, וז"ל: דעיקר השורש לאדם שיהיה בהכנעה גדולה ושפל בעיני עלמו ובמה נחשב, ומי יכול לפעול במעשיו כמו בזמן המקדש, וזה הרמז מאה ברכות נגד מאה אדנים שהיו במקדש. ויש להוסיף רמז על זה, כי ההבדל בגימ' בין מ"ה לק' עולה

כמספר מד"ן, והיינו שע"י מדת מה, יכולין להשלים עד מאה, כיון שיכולים לפעול כמו המלינים בדית המקדש. ובמרז"ל (שבה"כ עמידה ו) יש כוונה על מספר ק' שמחולקים לה"ן ה"ס, והס בחי' מ"ה, עם מד"ן שעולה ה"ן.

יח) **ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות** (כה, ו). וברש"י פלגשם חסר כתיב שלא היה לו שלא פלגש אחת. העניין הוא כי ידוע (שבה"כ עמידה ה) שיש חופן למתק הדין ע"י פירורו לכמה חלקים. ויש לומר שזהו העניין שיש בחנוכה שני זמניס מנחה גדולה ומנחה קטנה, כי מנחה הוא זמן שלם של דין, ולריכים לחלקו כדי להמתיק הדין, וזהו ענין "פלג המנחה", שמחלקים את ענין המנחה שהיא דין.

והנה הגר היתה ג"כ בחי' דין, כי הג"ר עולה בגימ' יסו"ק, והיא גם נקראת קטור"ס שעולה ש"ך כנגד ש"ך דיניס, וקטורה היא קטורת שהס ג"כ בחי' דין, ולכן לריך לשמוק את הסממנים הדק היטיב להמתיק הדין.

ומהאי טעמא גירש אברהם את הגר ושוב ולקחה, כי רלה לחלק חומה לשניס, כדי להמתיק הדין. וזהו שכתוב פלגשם חסר שלא היתה לו שלא פלגש אחת, שפלגשם חסר הס חומיות פלג שם, שהוא ענין פירוד ומילוק, שבאמת היה לאברהם רק פלגש אחת, אבל חומה פלגש חילק לשמיס, כיון שגירשה ושוב ונשאה.

יט) **ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה, וינחם יצחק אחרי אמו** (כד, סז). בזוה"ק (ח"ג קלג.) תמה מהו החידוש שאהב אותה, הלא כן הוא הדרך תמיד בכל זיווג. ויש לומר, שקיי"ל (שו"ע אבה"ע סי' כג ס"ה) שאין ליסור יחוד עם אמו, כיון שאין נסיון של עריות בהס. ולפי"ז יש לומר שהפסוק קמ"ל שאהבת יצחק את רבקה, היתה כלילו שהיא אמו, שכמו שאין אמן בעריות בחס, כך גס בזיווגו ובאהבתו אותה לא היה שום נדנוד עריות, וזהו שאמר "ויאהבה וינחס יצחק אחרי אמו", שאהבתו אותה היתה כמו לאמו, שכן הא נתנחס על אמו.

כ) **מו"ח** זל"ל היה רגיל להביא סימוכין מפרשתינו, על בחור ההולך לקראת זיווג, שאין לריך להוריד עלמו מדרגתו, ולשותא בעניניס שהס לפי ערך האשה, שכן גס אליעזר כשבא לקחת את רבקה, דיבר עס לבן ובתואל, דבריס שלא היו כלל לפי ערכס, שהרי התחיל לומר שהוא עבד אברהס, ושהתפלל לה', ושהודה אמ"כ והשתחוה לה', שדיבורים אלו מקורס מבית אברהס, אבל בבית לבן ובתואל היו דיבורים זריס, ואעפ"כ דיבר דבריס אלו לפניהס, כי זהו מהותו, ושס אין אתס לי. מפילים בי בכך, אין אתס לי.

כא) **וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין, ויהי בראות את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו** (כד, כט-ל). ופירש"י, למה רץ ועל מה רץ

'ויהי כרעות את הנזם' ממר עציר הוא זה ונתן עיניו בממון. ומקשים שפת כן למה נאמר 'ויהי כרעות' רק ממר לכתיב 'וירץ לבן'. ונראה שלבן היה כל כך להוט על הממון, שברגעו ממון, עוד בטרם ההתבוננות והסכרה בהם, התחיל לרוץ מטבעו, ומי עדיין הוא עצמו לא היה יודע על מה הוא רץ, כי עוד לא קלט במחשבתו את הממון שראה, ולכן הקדים 'וירץ לבן' גלא הסבר על מה הוא רץ, ורק ממר שרץ נאמר 'ויהי כרעות את הנזם ואת הצמידים' שרק מי הכיר שריצתו היתה עבור הממון.

והרי זה הוא ענין נעשה ונשמע שאמרו על זה שישראל הם עמא קדישא (שבת פח.), כי תיכף ומיד בעוד שהם עצמם עדיין לא ידעו מה הם מקבלים עליהם, כבר קיבלו ואמרו 'נעשה', ורק אח"כ הבינו שהמטרה היתה לשמוע ולקבל עליהם את התורה. וכבר כתב רמ"י (פסוק כב), שהצמידים היו רמז להלומות, ועשרה זהב משקלם כנגד עשרת הדברות, והיינו שהיה כאן סודם לקבלת התורה, ולכן היה צריך להתגלות ענין נעשה ונשמע בדרך זה לעומת זה שהיה בלבן האדמי.

כב) **בהפטרה**, והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו
בבגדים ולא יחם לו, ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה ועמדה לפני המלך ותהי לו סכנת ושכבה בחיקך וחם לאדני המלך (מלכים־א א, א־ב). ותמוה מה שנקרע זקן, הלא כל ימי חייו של דוד לא היו אלא שבעים שנה. ויש לומר שדוד המלך לא היה לו מיס וקיבל שנותיו מאדם הרשעון (זוה"ק ח"ג קל:), ולכן היו שנותיו מלאים בחיכות, ומשם על ידם כ'זקן בא בימים'. וגם יש לומר שעצם הצניס היו זקנים ויצנים, כיון שהיו כבר מעת מדם הרשעון.

ושנותיו אלו קיבל מאדה"ר עוד קודם החטא, ואז לא היו לריכים בגדים, כנאמר (בראשית ג כה) 'ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו', ומהאי טעמא לא פעלו הבגדים על דוד להחם לו, כיון שמהות שנותיו היו מימי קדם שלא היו לריכים כלל לבגדים.

וביון שהיו לו שנים של קודם החטא לא היה בו ענין ערימת, ולכן היו יכולים להביא לו סוכנת רק כדי להחם לו, שודאי לא שייך כאן רק ממי שהוא מופשט לגמרי מערימת, והיה זה הוראה לכל בני ישראל להראות אין יכולים להיות מופשט מכל שמן ערימת.

כג) **לב"ן** נוטי לימן ב'מואל נ'מור, שהוא היפוס שלו. ויש לרמז בזה כי ג' שמות אלו עולין כמספר שבועי"ת עה"כ שכו קיבלו את התורה, שכן היה כתן שורש לקבלת התורה, וכמו שכתב רמ"י (פסוק כה) שהצמידים שנתן מליעזר לרבקה רמז להלומות ולעשרת הדברות שעליהם.

וזהו גם מה שמירגם מונקלוס על הפסוק (דברים לג, ו) 'יעש נבל ולא

חכס' עמע דקבילו תורייתע, כי ג"ל תתוון לב"ן, שבו רמוז ענין קבלת התורה.

ולבן אמר לאליעזר צוה ברוך ה' (כד, לג) שממנו למדים שנתהפך מארור לברוך (בר"ר פ, ז), וזהו גם ענין מתן תורה, שהרי עשרת הדברות פותחין בשם ע', ועל מה שהגריעה פותחת בשם ב' ולא בא"ך אמרו חז"ל (בר"ר פ, י) שזהו משום שע' מורה על ארור, וא"כ ממילי פתח בשם זו את עשרת הדברות, ועל כרחך שכתה התורה להפוך את הארור לברוך, וזה נעשה כאן בלבן.

ולבן נקרא אליעזר כאן כמה פעמים 'העבד', כי הוא עולה בגימ' מנכ"י, והנה ה' פעמים עב"ד בגימטריא מלרי"ס, שכן ישראל היו במלרים קודם שזכו למתן תורה, וכמו"כ ה' עבד עולה מלרים, אבל כשיוצאין ממלרים, אז נקרא 'העבד' שעולה מנכ"י, שהוא הכח להפוך את הארור לברוך, כיון שפותחת בשם ע'.

כד) **והאיש משתאה לה וגו'** (כד, כא) וכן כמה פעמים בפרשה מכנים את אליעזר בשם האיש ולא מזכירים את שמו. ויש לומר הטעם בזה, כדרך שביאר הרה"ק ר' לדוק (פרי לדיק תצוה ד) מה שאמרו חז"ל (ב"ק פח.) כל המוסר נפשו על דברי תורה אין מומרים דבר הלכה משמו, שכיון שמסר נפשו, נתעלה לדרגה רמה יותר ממה שמעמו מורה, ולכן לא מזכירים שמו על שמועתו. וכמו כן יש לומר שאליעזר מסר כאן כל כך את נפשו לשרת אותו נדיק בתמונה, לכן נתעלה למעלה משמו, ולא נזכר שמו.

כה) **מה' יצא הדבר** (כד, נ). ואמרו חז"ל (בר"ר פ, י) מהר המוריה יצא. הענין בזה עפ"י הנודע (לקוטי תורה וירא, מובא בתוה"ק הק' סוף פרשת וירא) שיצחק נולד מנשמה מסיטרא דנוקבא, ובעת העקידה פרחה נשמתו וקיבל נשמה של דכר. ולפי"ז יש מקום עיון, להיכן הלכה נשמתו שהיתה מסיטרא דנוקבא, ויש לומר שנכנסה ברבקה. וזהו מה שנאמר מיד אחר העקידה לידת רבקה, כי אחר בעת העקידה קבלה את נשמת יצחק ועי"ז נולדה. ובפיר אמר 'מה' יצא הדבר', מהר המוריה, שסם נכנסה נשמת יצחק ברבקה, וע"כ אין לך זיווג הגון יותר מזה, שנשמתו עצמו תהיה לו לאשה.

כו) **בענין** שם רבקה, יש לומר שמותיות ה"ר שבה קיבלה מאברהם שיש בו שני אותיות אלו, ואות ק' קיבלה מיצחק, וכשנכפול אותיות ה"ר לאברהם ושרה, אז עולין עם הק' כמספר שר"י, שקיבלה כח גם משרה. אבל אות ב' יתכן שזוהי מכוחה ומזכותה, ואות ב' מורה על ברכה, והוא ענין מוספת שהוסיפה רבקה בעצמה על מה שקיבלה מאברהם יצחק ושרה. ולכן בעת זיווגו יצא אליעזר מכלל ארור לכלל ברוך, שזה היתה ג"כ מכח הברכה שהיא הוסיפה היא בעצמה עליה.

סדר השיעורים

פרשת וירא

השיעור הקבוע של **יום ד'** יתקיים בשבוע זו **ביום ג'**

השיעור הקבוע של **יום ה'** יתקיים **כרגיל**

עדכונים והודעות על התפילות שיעורים וטישן
אפשר לשמוע מידי יום ביומו על מערכת השיעורים 1 - 9



בית המדרש תולדות יהודה דתלמידי סטיטשין
ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל זי"ע
1621 61st Street || Brooklyn NY 11204

סדר הזמנים

שבת קודש
פרשת תולדות

הדלקת הנרות	4:24
מנחה וקבלת שבת	4:55
עריכת השולחן	9:30
שחרית	9:00
מנחה ושל"ס	4:55

בברכת שבת שלום ומבורך

הגבאים

יעמדו על הברכה

ידידינו הנכבדים שלקחו חלק בהוצאות הגליון

זכות הפצת הגליון

נדבת ידידינו הרב החסיד המפואר

מוה"ר צבי אלימלך רעטעק הי"ו

אב"י ב"פ

לרגל הולדת בנו במז"ט

זכות הפצת התורה יעמוד לו, שיזכה לנחת לרוב ממנו ומכל יוצ"ח, ולחיים טובים ארוכים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

פרנס השבוע

נדבת ידידינו הרב החסיד המפואר

מוה"ר משה יהודה וויזער הי"ו

אב"י ב"פ

לרגל הולדת בתו במז"ט

ידידינו הרב החסיד המפואר

מוה"ר צבי הירש זילבער הי"ו

אב"י ב"פ

לרגל נישואי בנו

הבה"ח **יחיאל יהושע** נ"י ו במז"ט

עב"ג בת מחותנו מוה"ר **דוד רוח** הי"ו

ברכת מזל טוב לאבינו הרב החסיד המפואר

מוה"ר חיים דוד הכהן שפאנגעלט הי"ו

לרגל אירוסי בתו במז"ט

עב"ג הבה"ח **שלמה** נ"י ו

בן מחותנו מוה"ר **יצחק אייזיק שטערנבערגער** הי"ו

המברכים בניך

שלמה אליהו, אהרן, יהודה

ברכת מזל טוב לידידי הרב החסיד המפואר

מוה"ר לייבוש ליש הי"ו

לרגל הולדת נכדתו הבכורה במז"ט

בת אצל בנו הרב החסיד **ישראל בער ליש** הי"ו

המברך

ישראל הלטובסקי

זכות התורה תגן בעדם להתברך בכל מילי דמיטב, ויזכו לראות רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכי"ר

להשתתף בהוצאת הגליון לרגל שמחה או יארצייט וכדו' נא להתקשר **845-587-0749**



מכון תולדות יהודה סטיטשין
להוצאת ספרי כ"ק מרן רבינו שליט"א

ברכת מזל טוב

ברכות מאליפות נשגר בזה קדם
ידידינו עוז הרב החסיד המפואר, העושה והמעשה בחכמה ובתבונה
למען הכלל והפרט, בר אוריין וגריס באורייתא תדירה,
מסור מאוד לכל ענייני קהילתינו הק' במסירות ונאמנות, ה"ה

מוה"ר **חיים בער ברכיה**
יוסטמאן הי"ו

אשר נדב לבו אותו להיות

מעמודי התווך של המכון

לרגל שמחתו בנישואי בתו
עב"ג הבה"ח כמר **יצחק** ני"ו
ב"ר הרה"ח המפואר **יעקב דרו** הי"ו

הברכה אחת שגורה לו, שיזכו לראות רוב נחת ותענוג דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, מתוך רוב אונים ואמץ כח, ומתוך שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו, וכה יוסיף ה' וכה יתן, שיזכה להמשיך בפעולותם המבורכות, להגדיל תורה ולהאדירה.

כעתירת
יהודה שפיטצער
מנהל המכון

קהל תולדות יהודה דתלמידי סטיטשין

ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

סימן טוב ומזל טוב

ידאו עינינו וישמח ליבנו ותגל נפשנו

בבואנו להגיש את ברכותינו המאליפות קדם פני

כ"ק מרן רבינו שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו

באירוסי נכדו

הבחור המצוין כליל המעלות החתן

כמר יוחנן נרו יאיר

בן הרה"ג רבי נחמיה בראדט שליט"א

בן הרב החסיד רבי משה יעקב שליט"א

עב"ג

בת הרה"ג רבי חיים דוב קופיץ שליט"א

ר"מ בישיבת שערי יושר

הואת הברכה מעם אלוקי המערכה, שיזכו לכל הברכה, אשר בתורה כתובה, לראות מזה הזיווג רוב נחת דקדושה, ולבנים עדי עד בנויה, ובקשר של קיימא קטורה, ובנים כשתילי זתים חיה וקיימא, לתפארת המשפחה המפוארת, מתוך רוב אונים ואמץ כח שמחה, עדי יעמוד הכהן בקדושה, בבית עולמים המקווה, בביאת גואל צדק במהרה אכ"ר.

שמחת התנאים

יתקיים א"ה

במוצאי שבת פרשת תולדות

באולם שע"י ביהמ"ד אונסדארף

1473-50

הנהלת הקהלה

בס"ד



מתן שכרה בצדה!

תכון 'תפלתי' קטורת לפניך

משאת כפי מנחת ערב

נעמט זיך אהיים א הערליכע מתנה פון די מסיבה!

ואני 'תפילתי' לך השם עת רצון!

א מנין ת"ח זענען מתפלל יעדן ערב ר"ח אויפ'ן ציון שלה הק'

פאר די תומכים פון 'טעג בארא פארק

חבר אני לכל אשר יראוך

וועכנטלעך א מיטגליד אין 'תפלתי' פראגראם

מיט אייער חודש'ליכע נדבה פון לכה"פ $18

און מ'וועט אייך אי"ה אינזין האבן

יעדן ערב ר"ח אויפ'ן ציון פון של"ה הק'

ספעציעלע מתנה פאר חברי 'תפילתי'

הערליכע תפלת השל"ה

מיט האלצערנע דעקלעך

מיט אייער איינמאליגע נתינה בתים מסיבה פון

לכה"פ $54

וועט אונזער מנין מתפלל זיין פאר אייך בתים ציון השל"ה

קומענדיגן ערב ראש חודש

און גלייכצייטיג נעמט איר אהיים דעם

אוצר הפרנסה





יום א' ויצא ה' כסלו	בשעה 8:30 בערב	דברי ברכה ע"י כ"ק מרן רבינו שליט"א בשעה 10:15 בערך
ולמ"ס NOV 15		

בבית הרה"ג ר' **חיים אליעזר זילבער** שליט"א

בן כ"ק מרן רבינו שליט"א

5001 11TH AVENUE

TAG

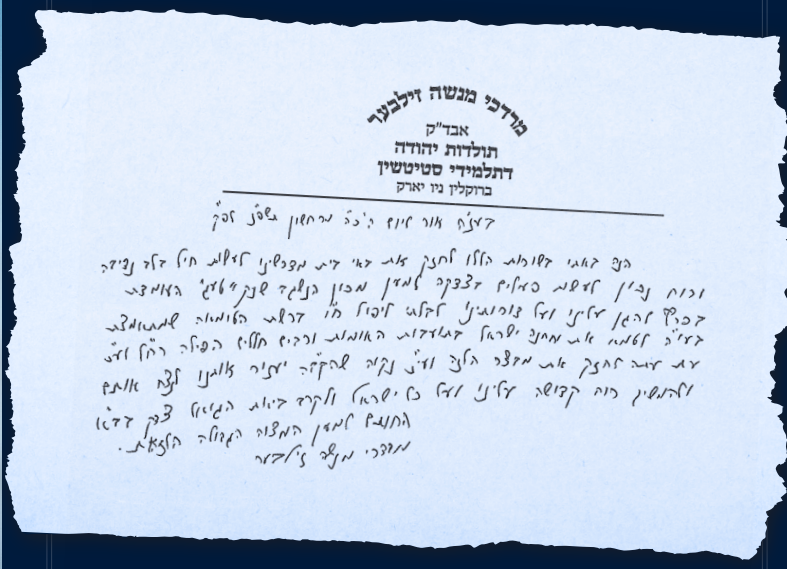
BORO PARK

TECHNOLOGY AWARENESS GROUP

בס"ד

קריאת קודש

מאת כ"ק מרן רבינו שליט"א



יום א' ויצא
ה' כסלו
ולמס' NOV 15

בשעה
8:30
בערב

דברי ברכה ע"י
כ"ק מרן רבינו
שליט"א
בשעה 10:15 בערך

בבית הה"ג ר' חיים אליעזר זילבער שליט"א
בן כ"ק מרן רבינו שליט"א
5001 11TH AVENUE